Postimees

Ilmub iga päew.

Toimetus ja peakontor Tartus, Jaani 11.

Toimetus ja kontor Tallinnas, Wene 1.

Telefonid Tartus: Tegewtoimetaja 2-86, siseriigi ja Tartu teadete toim. 1-86, kaugeköned 9-86, ärijuhatus 65, talituse üldtelefon 80, raamatukauplus 2-50.

Telefonid Tallinnas: Toimetus 30-81, kontor 16-11.

Käsikirjad hoitakse alal ainult sellekohasel soowil.

Kuulutuste hinnad: kuulutuste küljel 5 senti. teksti ees 10 senti, teksti sees 12 senti ja tekstis teksti kirjaga 15 senti mm weeru laiuses. Kohaotsimise kuulutused poole hinnaga. Kuulutuste koha waliku soowe täidetakse ainult wõimalust mööda.

Üksik number 5 senti.

„Postimehe" ja ta maksuliste lisade tellimishinnad:

Postiga: 1 kuu 150 s., 2 k. — 300 s., 3 k. — 370 s., iga lisakuu 120 s., 6 kuud 725 s., 12 kuud 1400 senti.

Postita: 1 kuu 135 s., 2 k. — 270 s., 3 k. — 325 s., iga lisakuu 105 s., 6 kuud 625 s., 12 kuud 1250 senti.

Tartu linna tellijatele. Kojukandmisega: 1 kuu 135 s., 2 k. — 270 s., 3 k. — 370 s., iga lisakuu 110 s., 6 kuud 700 s., 12 kuud 1350 senti. Talitusest ära wiies: 1 kuu 125 s., 2 k. — 250 s., 3 k. — 320 s., iga lisakuu 100 s., 6 kuud 600 s., 12 kuud 1200 senti.

Wälismaale — 4 krooni kuus. Poola, Leedu, Lätimaale — kodumaa hinnad.

„Maamees" 30 senti kuus. „Sädemed" 120 senti aastas, 60 senti poolesaastas, üksiknumber — 35 senti; ilmub 4 korda aastas. „Lasteleht" 10 s. k. „Terwis" 160 s. aastas, 80 s. poolesaastas, üksiknumber — 45 s.; ilmub 4 korda aastas. — Aadressi muutmine 25 s.

Nr. 136 **Neljapäewal, 21. mail 1931.** **Tänast lehte 6 lehekülge** **75. aastakäik.**

Soome-Wene suhted terawnewad.

Wastastikused süüdistused Tartu rahulepingu rikkumises. — Moskwa kahtlustab Soomet sõjalistes ettewalmistustes?! — Soome palub halastust ingerlastele.

Ingeri sündmused ja Tartu rahu.

Helsingist, 20. mail. Nõukogude Wene wäliskomissari asetäitja Krestinski esitas Moskwas Soome esindajale uue werbaalmärgukirja, seekord

Soome rannakaitse asjus.

Wäliskomissar palus Soome walitsust selgitada järgmisi punkte: 1) milleks Soome walitsus on ehitanud Suursaare põhjaosasse betoonalusei kahurite jaoks; 2) miks Seiskärile, Lawansaarele ja Peninsaarele on ehitatud tuletuskohti sõjawäe merelennukite jaoks; 3) miks on Lawansaarele ja Seiskärile ehitatud sõjawäe raadio saatejaamad ja 4) milleks Soomes on ehitatud patareid, mille laskepiir ulatab territoriaalwete piiridest kaugemale. Kõik need sammud käiwat Tartu rahulepingu par. 13, 14 ja 15 wastu.

Märgukiri Ingeri asjus.

Soome walitsus tegi Soome telegraafiagentuuri kaudu ajakirjandusele teatawaks ka Soome wiimase märgukirja sisu, mis esitati Nõukogude Wenemaale.

Märgukiri algab pühaliku deklaratsiooni ettetoomisega, mille Nõukogude Wene delegatsioon Tartu rahukonwerentsil 14. okt. 1920. a. enne rahulepingu allakirjutamist andis autonoomsete õiguste kindlustamiseks Leningradi kubermangu soome rahwale. Edasi öeldakse märgukirjas, et rahuläbirääkimiste lõppkoosolekul awaldas Nõukogude Wene delegaat Behrsin peale selle weel seletuse, milles ta erilisel alla kriipsutas

wäikeste rahwaste enesemääramise õigust

ning wõimalust wabalt oma elu korraldada. Soome walitsus on teatawasti alati asunud seisukohal, et need deklaratsioonid, kuna nad antud nõupidamiste tagajärjel, ja enne lepingu allakirjutamist, seisawad orgaanilises ühenduses Tartu rahulepinguga. Sellega sai Soome rahwuswahelise õigusliku eelduse nende täitmise ja jõus hoidmise järgi. Põhieelduseks deklaratsiooni lubaduste teostamisele on aga Ingeri-Soome rahwa paigalhoidmine oma asumise alal. Kui suurem wõi wähem osa tähendatud rahwast sealt kõrwaldatakse ja laugetesse wõõrastesse kohtadesse wiiakse, siis

kõigutatakse sellega oluliselt deklaratsioonis lubatud enesemääramise aluseid.

Ei wõinud nõnda siis jääda tõsist tähelepanu äratamata, et Ingeri-Soome rahwa keskel wiimasel ajal on asutud laialisele kodudest wäljaajamisile. Soome walitsusel olewate teadete järgi on möödunud talwe ja käesolewa kewade jooksul Ingerimaalt wälja saadetud õige tagasihoidliku arwestuse järgi mitusada perekonda — tõeliselt weel wähem. Nad on saadetud kaugematesse wõõrastesse Wenemaa osadesse, Siberisse ja Kolasse. Soome walitsus teab, et Nõukogude Liit peab selle küsimuse liidu majanduspolitika teostamiseks, milleks Soomel õigust ei ole wahele segada, kuid

liialdus, mille on omandanud wäljasaatmised Ingerist,

wõib wiia — wastukäiwalt deklaratsiooni sihile — Ingeri wõrdlemisi wäikearwulise rahwa rahwusliku omapärasuse häwitamisele. Ei tule sellepärast unustada, kui Ingeri wiimased sündmused on eriti Soomes kõige sügawamat muret tekitanud, ähwardades takistada häid sõprussuhteid edasikestmast Soome ja Nõukogude Wenemaa wahel. Soome walitsus, kes õiglaselt püüab suhteid Nõukogude Wenemaaga positiiwselt edasi arendada, soowib südamest, et Nõukogude Wene walitsus leiab abinõusid, millega Soome mure põhjused kõrwaldatakse ja paremaid eeldusi luuakse heade suhete edasiarendamiseks.

Wälisministrite kohtamine Genfis.

Genfist, 20. mail. Soome wälisminister Yrjö Koskisel oli Genfis Nõukogude Wene wäliskomissar Litwinowiga nõupidamine Soome-Wene suhete asjus.

„Iswestija" kartused põhjendamata.

Soome wäerinna meeste poolt kawatsetud rongikäik Wiiburist Nõukogude Wene piirile jääb nüüd ära, kuna wäerinnameeste liit sellest kawatusest loobunud on. Jalutuskäik wäerinnameeste päewa puhul korraldatakse Rajajõelt Perijõele.

„Suomen Sosialidemokraatti" kuulmist mööda on otsustatud wõtta üliõpilaskonna 12. mai rongikäigu korraldajad kohtulikule wastutusele selle eest, et nad rongikäigu wajalikke korraldusi politseile ette ei olnud teatanud.

Soome lehed tõrjuwad tagasi.

Soome lehtede poolt tõrjutakse üksmeelselt tagasi need süüdistused, mis Nõuk. Wenemaa poolt waremas märgukirjas Soome walitsusele ette heidetakse. Lehed märgiwad, et Soomes on raske leida ligikaugeltki wõrdset neile waenuwaldustele, mida wenelased iga päew toimetawad Soome wastu ja sellele riigimastasele kihutustööle, mida Nõuk. Wenemaa toetusel õhutatakse Soomes. Selleks koolitatakse Nõuk. Wenes isegi wastawaid isikuid wälja.

„Prawda" ähwardab.

Moskwast teatatakse: „Prawda" ütleb, et Soome aktiwistide keskel etendawat juhtiwat osa soome puukaupmehed, kes olewat Inglise wanameelsete ja Prantsuse tagurlaste „lõõksalkadeks". Need ajawat boikotipolitikat ja walmistawat sõda Nõuk. Wenemaa wastu. Uut sõda prowotseeriwate aktiwistide tegewuse toetamine Soome walitsuse poolt wõiwat tuua Soomele tõsiseid tagajärgi, sest Nõuk. Wenemaa suutwat ennast kaitsta.

Waasa pommilugu selgitamisel.

Helsingist, 20. mail. Lehtede teadmist mööda on politsei Waasa pommiloos wiimehelise süüdlastesalga jälil. Senini areteerimisi ei ole weel toimetatud. Uurimisi jatkatawat. Waasa pommipanemise loos on politseiwõimude poolt wiimastel päewadel toimetatud juurdlust Lapual ja Ylistaros. Waasa kuberneri arwamist mööda olewat loota, et juba warsti kogu loosse täit selgust saadakse.

Küüditajate näljа- ja waikimisstreik.

Kiwise küüditamise loos areteeritud Kokkola prokurör Lindh lõpetas esmaspäewal oma waikimise ja näljastreigi ning hakkas wastusi andma esitatud küsimustele. Wangistatud Eerolainen, kes oma näljastreigi lõpetas, alustas uuesti waikimisstreiki.

„Sini-Musta" lõpp.

Helsingist, 20. mail. Siseminister on, nagu juba warem arwata oli, Waasa kubernerile käsu annud seisma panna Lapuas nädalalehe „Sini-Must" ilmumine, kuna see on suletud „Aktiwisti" otsekohesels järeltulijaks.

Hispaania üliõpilaste „amet".

Rewolutsioon ei lase õppida.

Hispaania-Wene kokkulepe.

Madriidist, 20. mail (Trj.). Teisipäewal lõpetati Madriidis ja paljudes teistes Hispaania linnades piiramisseisukord, mis hiljuti wälja kuulutati kirikute ja kloostrite rüüstamiste tõttu. Samal ajal otsustati aga, walitsuse poolt sulgeda Vallodoli ülikool. Põhjuseks on üliõpilaste rahutused. Üliõpilased olid püüdnud wägiwallaga sundida ülikooli walitsust neile wälja andma lõpudiplomeid. Üliõpilaskonna koosolekul põhjendati seda nõudmist sellega, et üliõpilastel ei ole praegu wõimalik eksameid teha, kuna nad „liiga elawalt ametis on rewolutsioonilise tööga".

Hispaania-Wene suhted.

Genfist teatatakse, et Hispaania wälisminister Lerroux'l on käimas läbirääkimised Nõukogude Wene wälisasjade komissar Litwinowiga. Olewat saawutatud põhimõttelist kokkulepe ,mille põhjal Hispaania ja Nõukogude Wenemaa üksteist wastastikku tunnustawad ja astuwad diplomaatlikku läbikäimisse.. Diplomaatlikkude esitajate nimetus Hispaania poolt wiibib aga, seni kui rahwuskogu kokku on astunud.

Hispaania rahwusk. walimised on nüüd ametlikult kindlaks määratud 28. juuniks.

Nõukogude uus „pjatiletka"

Moskwast, 20. mail. Nõukogude rahwamajanduse kõrgem nõukogu nimetas erilise komisjoni, kes peab wälja töötama kawa uue „pjatiletka" kohta. Uus „pjatiletka" oleks maksew 1933. a. kuni 1937. aastani.

Moskwalaste märatsused Rootsis.

Kokkupõrkeid Stokholmis.

Stokholmist, 20. mail. Moskwameelsed kommunistid panid toime teisipäewal uusi meeleawaldusi. Politsei oli sunnitud mitu korda relwadega wälja astuma. Muurseas tuli politseil puhastada rahwamaja, kust politseid kiwidega pilluti. Umbes 30 meeleawaldajat ja politseinikku sai haawata, suuremalt osalt kergelt. Teatau arw meeleawaldajaid wangistati, nende hulgas 2 naist.

Balti õigusteadlaste päew.

Kaunasest, 20. mail. Neljapäewal awatakse Kaunases esimene Leedu-Läti-Eesti õigusteadlaste päew, mis kestab 23. maini. Konwerentsist wõtab osa 29 Leedu, 29 Läti ja 7 Eesti juristi.

Kolonel Maidele ja Pinkale Walgeroosi aumärk.

Eilsel koostwiibimisel Soome saatkonnas andis üle Soome saadiku asetäitja hra Snellmann kaitseliidu peastaabi ülemale kol. Maidele ja Tallinna maleva ülemale kol. Pinkale Soome Walgeroosi 2. järgu komandöri aumärgid. Oma kõnes tähendas hra Snellmann, et neile annetatud aumärgid on nende teenete, eriti Soome-Eesti kaitseliidu wahelise ühisharrastuste alal, tõelised sümbolid.

Last langewarjuga 4400 m kõrguselt.

Langewarjupiloot ja kunstlendur Lola Schröder-Wores cu parandas Leipzigis oma 119. langewarjulaskuga tema enda poolt 1929. a. sügisel püstitatud ilmarekordi. Lendur laskus 4400 m kõrguselt.

Odavalt pühadeks

kunstlillesid

nahast ja teisi peennaha töid.

Soovitan omast tööstuse kauplusest **K. HAUPT,** Tartus, Küüni tän. 1.

Juunis ilmub

Tartu näituse album

mitmekesise sisuga. Toimetab P. KANARIK.

Kuulutusi võetakse vastu 10. juunini Tartu Maavalitsuses (Promenadi tän. 2) tuba 17, telef. 1-01 igal äripäeval kl. 11-13.

Globella

parim poonimiswaha

Esitus: Firma «Karu» Tallinnas.

Tartu ladu: Rohukaubaladu «CENTRAL», Suurturg nr. 8.

Häid raamatuid maksuta

«Konversatsioon-leksikoni» tellijad!

Oletades, et ka Teid huvitab soodus juhus — saada maksuta häid raamatuid, teatame, et kuna meil nüüd konversatsioon-leksikoni järgnevate raamatute trükiarv lõplikult kindlaks määrata tuleb (kuna II raamatu koostamine lõpetamisel), otsustasime erakorralise soodustusena kõigile neile tellijaile, kes hiljemalt 1. juuniks tasuvad „Konversatsioon-leksikoni" kuue või enam raamatute hinna, kinkida tellija vabal valikul allpool avaldatud nimestiku järele raamatuid järgmises ulatuses:

Kes tasub kohe Kr. 12.—, 6 raamatu hinna, saab maksuta lisaks raamatuid Kr. 6.— väärtuses.
Kes tasub kohe Kr. 24.—, 12 raamatu hinna, saab maksuta lisaks raamatuid Kr. 12.50 väärtuses.
Kes tasub kohe Kr. 36.—, kõigi 18 raamatu hinna, saab maksuta lisaks raamatuid Kr. 20.— väärtuses.

Leiab meie erakorraliselt soodus pakkumine väärikat vastukõla, täitub meie soov, juhtida väärtuslikke raamatuid tõsiste kirjandussõprade ringi.

Kõige austusega

«Konversatsioon-leksikoni» talitus

Kirjastus „Elu" Tallinnas. Postkast 324.

Märkus: 1) Kingituseks määratud raamatud saadame välja kohe pärast raha kättesaamist.
2) Maha arvata võib Kr. 12.—, juba tasutud II raamatu hind ja Kr. 24.—, või Kr. 36.— kõik seni tasutud summad.

	Kr. S.
Herman Bang. Neli kuradit	—.35
J. F. Cooper. Punane piraat. Romaan.	—.35
H. Courts-Mahler. Ebaabikaas. Romaan	—.70
Sama, köites	1.—
Emil Droonberg, Jutti. Romaan	—.75
Sven Elvestad. Kummaline kepimees. Kriminaalromaan	—.35
Hanns Heinz Ewers. Sibylla.	—.35
R. de Haas. Nugget	—.35
Herbert Haljaspõld. Võõrsõnade leksikon. Ligi 24.000 võõrsõna seletustega ja päritolu märkustega. Lisa: ligi 600 võõrkeelset tarksõna ja ütelust, needki seletuste, päritolu märkuste ja häälдamisreeglitega. I, II. III, IV, V ja VI. vihk. Iga vihk	1.—
Knut Hamsun. Viktooria	—.35
Victor Hugo. Tapakirve aastal. Romaan	—.70
Sama köites	1.—
Hurmavad lood	—.35
Blasco Ibanez. Areen. Romaan	1.—
Maurus Jókai. Geniaalne narr. Romaan	—.35
Jack London. Jerry. Romaan	—.70
Sama köites	1.—
Jack London Raudteehulkrud	—.70
Sama köites	1.—
Jack London. Fuatino kuradid	—.35
Octave Mirbeau. Piinade aed. Romaan	1.—
M. Roberts-Rinehart. Doktor Edvardes Romaan	—.70
Sama köites	1.—
August Strindberg. Hemsö rahvas. Romaan	—.70
Edgar Wallace. Inspektor Longi seiklused. Kriminaalromaan	—.75
Edgar Wallace. Seitsme lukuga uks. Kriminaalromaan	—.70
Edgar Wallace. Punane ring. Kriminaalromaan	1.—
Edgar Wallace. Sanders jõelt.	—.70
Sama köites	1.—
H. G. Wells. Maailmade sõda. Romaan.	—.70

Teadus on võim!

Ka igapäevase rahuliku töötegija ette asetab tänapäeva elu tundmatuid asju ja nimetusi, mille kohta on tarvilik selgitust saada sagedasti mitte ainult uudishimu, vaid töö ja elamise huvides.

KONVERSATSIOON-LEKSIKONI —

Teaduste sõnaraamatusse — koondatakse teadmiste kogu, mida tänapäeva inimene vajab maailma nähtuste seletamiseks, „Konversatsioon-leksikon" vastab iga küsimuse usaldatavalt sõnas ja pildis. Ei ole küsimust kodus, äris, töökojas, põllul, ajalehes, kiriku või kohtu asjus, millele selles teoses kas või lühikestki seletust ei leiduks.

Sõnaga:

KONVERSATSIOON-LEKSIKON —

Teaduste sõnaraamat — teos kõigile ja kuulub igasse kodusse, on igale kodule uhkuseks.

KONVERSATSIOON-LEKSIKONI —

Teaduste sõnaraamatu — koostavad üle saja eesti eriteadlase ja tegelase (nimestik I raamatu eesotsas). Kogu teos sisaldab üldiselt ligi 5000 ühe- ja mitmevärvilist pilti, joonist ja maakaarti.

KONVERSATSIOON-LEKSIKON —

Teaduste sõnaraamat — vastab Teile 3 köites kõik samuti nagu võivad seda suuremadki leksikonid, sealjuures maksab aga meie Konversatsioon-leksikon ainult osakese teiste hinnast. Selle tüsedaima teadmiste allika, tüsedaima suurteose kõik kolm köidet maksavad tellijaile ainult 36 krooni (18 raamatut à 2 krooni). Pealegi saab tellija koguteose (A kuni Z-tini) 2 aastaga kätte. Hiljem ostes maksab teos 54 krooni (18 raamatut à 3 krooni).

Omandades

KONVERSATSIOON-LEKSIKONI —

Teaduste sõnaraamatu — Teie ei kuluta oma raha, vaid paigutate väärtusesse, mis tõuseb kohe hinnas 50% võrra.

Andke tellimine negsasti ära, kindlustage endale see suurteos tellija soodustustega!

Pärast iga uue raamatu ilmumist kallineb tellimishind.

KONVERSATSIOON-LEKSIKON

koosneb 3 köitest, kusjuures iga köide jaguneb kuude raamatusse. Iga 1—2 kuu takka ilmub uus raamat, seega kogu teos 2 aasta jooksul. Iga raamat sisaldab 192—224 veergu teksti sadade ühe- ja mitmevärviliste piltide, jooniste ja kaartidega. Iga raamat maksab tellijaile 2 krooni.

Aadress tellimistele ja rahasaadetustele: „Elu" kirjastus Tallinnas, postkast 324.

Tutvuge ilmunud raamatuga, müügil suuremais raamatuärides

Teatage meile oma aadress, mele esind. toob Teile meeleldi teose näha

Rendi heinamaid wäikekohapidajatele.

Waremalt maksmapandud põllutööministri määruste kohaselt wõisid riigi tagawaraheinamaid heinategemiseks rentida riigirendikohtade pidajad. Nüüd on põllutööminister selle määruse muutnud ja korralduse teinud, et riigi tagawara-heinamaid ja metsamaid heinategemiseks renditakse ka ääremaade omanikkudele, popsidele ja teistele wäikekohtade pidajatele.

Pühadeaegsed lisarongid.

Suwiste pühade puhul pannakse raudteel liikuma reisijate weoks järgmised lisarongid: Laupäewal, 23. mail — Tallinnast Tartu rong nr. 911, mille minek Tallinnast kl. 18,30, jõuab Tartu kl. 23,02. Wiimasel pühal on lisarongiks Tartust Tallinna sõiduks rong nr. 912, mille minek Tartust kl. 14.25. Jõuab Tallinna kell 18.37. Lisarongid peatuwad kõigis jaamades. Lühikese maa reisijaid palutakse kasutada eriti neid käikuasetatud lisaronge.

Jaapani sõjawäeline esitaja.

Riiast, 20. mail. Jaapani saatkond teatas, et Jaapan asutab Balti riikide jaoks sõjawäelise attaschee koha. Attaschee alaline asukoht saab Riiga.

„Postimeest"

wõib tellida igast kunpäewast iga kuu lõpuni.

Tööaja normeerimisest töostuses.

Wähem wormaalseid nõudmisi, rohkem töostuse huwide silmaspidamist!

Riigikogu asub arutama „töostuslikkude käitiste tööaja seadust" — nii kõlab walitsuse poolt esitatud 8-tunnilise tööpäewa seaduseelnõu. See põhjustab peatuma töostusettewõtete tööaja normeerimise küsimuse juures.

Omal ajal wäitsime, et Eestis pole seadusandlikult maksmas 8-tunnilist tööpäewa, kuigi ajut. walitsuse deklaratsiooniga on säärase seaduse koostamiseks wõimalusi antud juba wabariigi algpäewil. Mõnelt poolt on püütud ajutise walitsuse deklaratsiooni lausele: „kahekatunniline tööpäew töostuses ja kaubanduses hakkab uuesti maksma", omistada seaduse kui juriidilise normide terwiku iseloomu. Üks noorematest ülikooli õppejõududest leidis wõimalikuks 8-tunnilise tööpäewa seaduse makswust rajada isegi tööliste ja sõdurite saadikute nõukogu resolutsioonile. Loomulikult pidid kõik need katsed 8-tunnilisele tööpäewale seaduse kaitset anda lõppema fiaskoga. See ongi nähtawasti põhjustanud 8-tunnilise tööpäewa seaduseelnõu koostamist.

Kuid waatamata 8-tunnilise tööpäewa seaduse puudumisele, on meil tegelikult 8-tunniline tööpäew tunnustamist leidnud ja seda pea ilma erandita kõigis suur- ja kesktöostuslikkudes, osalt isegi wäiketöostuslikkudes käitistes. Muidugi on tarwiduse korral töötatud ka enam tunde, ja seda eriti hooaja-töostuses. Enamik käitisi on harilikult aga piirdunud 8-tunnilise tööpäewaga, ilma et selleks tarwis oleks sundiwat seaduse normi.

Sellel asjaolul on aga wäga kaaluw tähtsus praegu päewakorrale tulnud seaduseelnõu arutamisel ja tema maksmapanemisel.

Kõigepealt on see tõenduseks, et meil praegu töostuses walitsewa olukorra, respektiiwselt toodete produtseerimise ja mahutamise wõimaluste juures, pole tawaliselt töostusliku tööaja piiramine 8 tunniga enam põlewaks probleemiks. Töostusliku tööaja normeerimine 8 tunniga üldises mõttes ei peaks tundima enam säärase aktsioonina, mis ülmtingimata peaks mõjuma meie rahwamajandusele mingi katastroofina, kui selle juures silmas peetakse teatawaid erandlikke asjaolusi ja möödapääsemata tarwidusi meie walmistuse alal.

Need erilised tarwidused ja asjaolud, mis nõuawad tööaja seaduse suhtes elastilisust, paindutwust, on otseselt tingitud meie tootetegurite arenematusest ja meie käitiskapitalide wähesusest, samuti aga ka sellest ägedast wõistlusest, mida meie kapitalistlikult ja töostuslikult arenematu wõiteriik peab pidama oma majanduslikult tugewamate naabritega ja wäljaspoolt siseturule walguwate toodetega. See peaks seadusandjale eite diktteerima twajaduse seaduse lõplikul koostamisel ja maksmapanemisel silmas pidada kõigepealt kodumaa töostuse huwisid, mis oleks tagatiseks nii meie rahwamajanduse kui ka meie töölisklassi edaspidise huwide kaitsmisel. Sellepärast ei tohiks 8-tunniline tööpäew meie juures saada ülekaluduks normiks mitte igal juhusel: uus seadus peab wõimaldama ületunnitöid kõigil tööaladel nell juhustel, kus see tingimata tarwilik on walmistustehnilistel wõi muutunud siseturu konjunktuurist tingitud põhjustel.

Sellelt seisukohalt lähtudes ei saa töostuslikud ringkonnad pooldada esitatud eelnõud 8-tunnilise tööpäewa seaduse kohta, kus ületunnitööd on 100 tunni peale kokku surutud ja nende tegemine igal juhusel äärmiselt raskendatud mitmesuguste puhiwormiliste tinginuste läbi. Isegi hooaja-töostuses on ületunnitööde wõimaldamine tehtud ripputwaks järelwalwe ametkonna äranägemisest. Samuti pole millegagi õigustatud seaduseelnõus fikseeritud nõue — maksta ületundide puhul töölistele karistuse ähwardusel 50-protsendilist lisatasu. Töötaja amplituudi määrab ära toote turuhind, mis sunnib toote omahinda reguleerima kõigi olemasolewate wõimaluste piirides. Teatud tööaladel, kus tooresaine wälisproduktina figureerib, on tootmiskulud sellejuures aimukeseks wõimaluseks toote omahinna reguleerimisel. Töötasu suuruse ettekirjutamine karistuse ähwardusel on kahtlemata kühinägelise tänapäewa huwide kaitse ilmutwus, mis alles arenewa töostuse suhtes negatiiwseid resultaate esile manab töösuje kiratsemise ja tööpuudusе kaswamise näol.

Teine moment, mis seadus-eelnõu juures suurema pahena ilmsiks tuleb, on kinnipidamine üleliigsetest nõudmistest ja wormaliteedist. Tõepoolest, kui arwestada 8-tunnilise tööpäewa tunnustamist töösturite poolt, ilma et 8-tunnilisel tööpäewal oleks seaduse sanktsiooni, siis peaks meie inimeste juures omaseks saanud demokraatlik mõttewiis olema seaduse algatajatele ja koostajatele küllaldaseks tagatiiseks, et seadust täidetaks ilma otstarbetute ja loomuliku elu arengut takistawate nõudmisteta. Tööaja seadus-eelnõu on aga tulwil täis sarnastest ebawoorusiist.

Nii nõuab seadus ületundide puhul töötaja ja tööliste wahel wormilikku kokkulepet, kas käitiswanemate, wõi kus need puuduwad, tööliste allkirjadega. Ületundideks tuleb luba nõutada kas jaoskonna tööinspektorilt, kui ületunnitööd ainult kolm päewa kestawad, wõi sotsiaalministri ametkonna direktorilt, kui ette näha on tarwidust ületunnitöödeks üle kolme päewa. Ületunnitööde arwestamine peab sündima sellekohases erilises, haridusе- ja sotsiaalministri poolt kinnitatud wormis peetawas nõõriraamatus ja ka tööliste palgaraamatus. See on kõik säärane paberlik ja küllalt keeruline suurt ajakulu nõudew asjaajamine, mis ei ole kuigi lugupidamistwääriw meie demokraatliku korra juures. Nende ülmaegsete wormaalsete nõudmistega ei saa töösturkond küll kuidagi leppida. Küllaldane oleks ületundide suhtes tööliste suusõnaline nõusolek. Ületunnitöid tuleks wõimaldada igale käitisele teatud, seaduse poolt fikseeritud tundide arwul teha ilma luba küsimata, kui soowitakse järelwalwe hõlbustamiseks, siis harilikus teadaande korras. Ületundide arwestuseks oleks küllaldane dokument tööliste palgaraamat ja käitise üldine palgaarwete raamat, kus säärane seaduse järele olema peab. Tööliste palgaraamatu sissekanneteist ja üldise palgaarwe raamatu sissekanneteist wõiwad järelwalweametnikud kõik tarwilised andmed hankida.

Usk ja kool ja rahwahääletamise seadus.

Kas koolides tehakse sotsialistlikku-kommunistlikku propagandat?

Riigikogu koosolek 19. mail.

Opositsioon muutub istungjärgu lähenedes erksamaks. Teisipäewasel riigikogu koosolekul endine majandusminister Zimmermann mingist arusaamatust tundest aetuna esitas wabariigi walitsusele küsimuse, kas on tõsi, et majandusminister on wõtnud osa Eesti Panga nõukogu koosolekust, missugusel alusel ta seda tegi ja milleks?

Küsimus jäi majandusministri puudumisel wastamata.

Opositsiooni erakondade arupärimine sotsialistliku propaganda ja usuwastase kihutustöö kohta koolides.

Töörakonna, ajuniikude ja kristlaste poolt on esitatud wabariigi walitsusele arupärimine, mille kandis ette Th. Tallmeister.. Arupärimine põhjeneb märtsikuul Tallinnas ärapeetud noorsotsialistide kongressil, kus on tehtud käredaid otsusi koolinoorsoo sotsialistlikus waimus kaswatamise kasuks ja usu wastu. Üks resolutsioon nõudnud kõigi abinõude ärakasutamist, et nõrgendada kodanlise kaswatuse suunda, teised nõudnud punaste pioneergruppide ja noorwalwurite asutamist jne. Köneleja leiab, et mõnes koolis olewat hakatud juba käimagi selles waimus. Sotsialistid walmistawad ette jämedaid jumalasalgajaid. Köneleja ütleb, et koole peab juhtima rahwa enamuse tahte waimus ja sotsialistlik propaganda koolinoorsoo hulgas on lubamatu. Mitme kooli juures aga olewatki juba kutsutud ellu sotsialistlikke rakukesi. Köneleja loeb ette Haapsalust saadud kirju, milles kirjeldatakse, kuidas Haapsalu seminaris üks õpilane hiljuti „isamaalisel hommikul" refereerinud K. Marxist, mis olnud selge kommunistlik propaganda ja kooli orkester mänginud lõpuks internatsionaali. Direktor kutsunud selle järele kokku pedagoogika nõukogu ja wiimane otsustanud kaks süüdlast õpilast õpetaja kutsest ilma jätta. Õpilased aga lootwat praeguse sotsialistliku haridusministri peale, kes sundiwat pedagoogika nõukogu otsust muutma.

Seesugust korruptsiooni Läänemaa koolides õhutawat Läänemaa kooliosakonna juhataja Tänaw ja riigikogu liige M. Mihkelson. Eriti agaralt edenewat rakukeste tegewus J. Piiskari ministriks olemise ajal ja kõige aktiiwsemad rakukese tegelased olewat endised Wõru seminari õpilased. Ühe õpilase juurest saadud kätte hulk kihutuskirjandust Wenemaalt. Ta hankinud neid Tallinnast noorsotsialistlikust ühingust.

Arupärijad küsiwad, kas wabariigi walitsusel on see kõik teada ja mis kawatseb wabariigi walitsus teha, et kool ei muutuks sotsialistliku propaganda lawaks?

Haridusminister J. Piiskar ütleb oma wastuses,

et usk on meil eraasi ja koolides wabatahtlik õppeaine ning seal ei saa midagi teha, kui üks on usu poolt, teine wastu. Usuwastase propaganda wastu wõitlemiseks puuduwad meil üldse paragrahwid. Minister seletab ka, et ta on küsinud kõikidest linnadest järele, kas wastab tõele, et koolides on loodud rakukesi, kuid koolivalitsuste juhatajad on teatanud, et nad sellest midagi pole kuulnud. Haapsalu seminari lugu uurisid erapooletud haridusministeeriumi ametnikud ja ütleb wõiwat näidata seda uurimise protokolli. Ka seal ei teatawat midagi rakukeste olemasolust. Mingisuguseid põrandaaluseid koosolekuid õpilased ei olewat pidanud.

Mis puutub referaadisse Marxist, siis see olewat olnud harilik referaat Marxi eluloost ja ta õpetusest ning see ei sisaldawat mingit erilist propagandat. Marx olewat meie koolide õppekawas ja seega temaga tutwunemine pole õpilastele keelatud. Direktor ei ole warem kontrollinud, millest õpilane seekord kawatses rääkida. Direktor ise oli ka kõne ajal seal ruumis ja ei pidanud tarwilikuks loengut takistada ega katkestada . Kui kedagi süüdistada, siis ainult direktorit.

Minister ütleb, et tema teada pole koolides olnud mingisuguseid rakukesi ja pole ka riigiwastast kihutustööd ning seepärast wabariigi walitsusel ei tarwitse midagi hakata ette wõtma.

Haridusministri wastus arupärijaid ei rahulda ja otsustatakse ühel järgmisel arupärimiskoosolekul awada läbirääkimised.

Awaliikude algkoolide seaduse

teise lugemise juures tekitas waidlusi O. Kase ettepanek alandada koolisunduse tähtaega poole aasta wõrra. Peale mitmekordsete O. Kase ja haridusministri sõnadewõtmiste lükati see ettepanek tagasi ja seadus wõeti teisel lugemisel wastu.

Kolmandal lugemisel wõetakse wastu „mürkgaaside sõjas tarwitamise keelu kohta käiwa protokolli kinnitamise seadus", „Piirisaare tuleõnnetuse laenu seadus", „Riigi eelarwe seaduse täiendamise seadus", „Liha ja linaseemnete hoiu ja weo kontrolli seadus", ja „Piimatalituste wõrgu korraldamise seadus".

Nüüd jõuab riigikogu päewakorra kõige tähtsama punkti juure.

Riigikogu walimise, rahwahääletuse ja rahwaalgatuse seaduse muutmise seadus.

See seadus esitati möödunud sügisel põllumeeste-kogude poolt. Sellega tahetakse muuta rahwahääletamise seadust ses mõttes, et ettepanekute wastuwõtmiseks pole tarwis hääleõiguslikkude absoluutset enamust, waid ainult hääletajate absoluutset enamust. Eelnõu hääletamine tehakse kodanikkudele sunduslikuks.

Aruandja J. Uluots pidas eelnõu puhul pooleteisetunnilise sissejuhatawa kõne, milles tõi ette, et Eesti põhiseadus on muudetaw. Põhiseaduse muutmise rahwahääletamise kord aga pole põhiseaduses endas üksikasjalikult lahendatud ja selleks on teised seadused. Sellekohane seadus utleb, et põhiseaduse muutmine otsustub lihthääleenamusega, kui see enamus on wähemalt pool hääleõiguslikkudest.

Osa rahwast aga ei wõta osa walimistest ega rahwahääletamistest. üks kolmandik jääb passiiwseks. Niisugusel puhul ei ole kerge saada seaduses ette nähtud enamust. Otsustajateks osutuwad siis isikud, kes ei taha omi kodanliku õiguli tarwitada, ei taha kanda wastutust riigi elu juhtimise eest, kuna need, kes tahawad kanda wastutust, ei saa oma tahtmist läbi wiia. Sarnane seisukord ei ole politiliselt otstarbekohane. Teotahtelised, aktiiwsed isikud jäätwad kinni selle paisu ette, mille moodustab passiiwsete wähemus.

Põhiseaduse mõtte järele on meil kaks suurimat wõimu — rahwas ja riigikogu. Praeguse korra juures aga on rahwal wõimatu oma wõimu tarwitada — põhiseaduse muutmise otsustamise teel. See tatistus tuleb kaotada.

O. Kask (töörak.) teeb ettepaneku seaduse lugemine katkestada, et saaks aruandja kõne üle mõtelda ja seisukohti wõtta.

K. Äst (sotj.) wastab, et kõik erakonnad on saanud mahti seisukohti juba wõtta, selleks on aega olnud küll. Kui töörakond seda weel senini pole suutnud teha, siis on kahtlane, kas ta seda suudab teha tulewikuski ja seepärast tuleks asuda seaduse lugemise juure.

O. Kase ettepanek lükati tagasi. Algatwad waidlused.

O. Kask ütleb, et töörakond pooldab seda seadust ja on tarwis, et see seadus wõetaks wastu. Töörakond on aga wastu hääletamise sundusele. Kuigi rahwas on suweräänne, ei tähenda see weel seda, et ta peab sunduse all hääletamisele minema.

H. Hasselblatt (saksl.) räägib ka hääletamise sunduse wastu. Tshehhoslowakkias olewat sundus olemas juba põhiseaduses ja nimelt seepärast, et selles riigis on wõga palju teisi rahwuki ja kõik sloawlased kokku saawad ainult siis wäikse enamuse riigis, kui on hääletamine sunduslik. Arwab ka, et selle seaduse hääletamise sundus wõib tuua põhiseaduse muutmisele ainult kahju, sest kui inimest sunnitakse hääletama, siis ta hääletab kindlasti wastu. Igal inimesel peab olema wõimalus jääda erapooletuks küsimuste juures, mis teda ei huwita.

A. Laur (as.) ütleb sedasama, et asunikud pooldawad selle seaduse wastuwõtmist, kuid nad on hääletamise sunduse wastu.

Aruandja J. Uluots wastas kõigile kolmele õige pikalt ja weenwalt.

Seadus wõeti esimesel lugemisel wastu.

Arupärimine sugusigade pärast

Koosoleku kestel lewis kuuldus, et asunikud tahawad tulla erakorralise teadaandega Wenemaale ostetawate sugusigade hinna asjus. Wenemaa maksawat kilost 105 senti, „Estonia" aga maksab seakaswatajatele 60 senti eluskaalu kilost. Kuid nad ei leidnud parajat momenti erakorralise teadaande ettekandmiseks. Kui koosolekut äkki taheti lõpetada, läks kõnetooli üks asunik ja rääkis siis ära, et nad tahtnud esitada sellesisulist erakorralist teadaannet liiakasuwõtmise wastu. Ja lubas esitada arupärimise.

Karskusliidu loterii lõpplõosimine on 7. juunil. Piletid, mida ei suudeta läbi müüa, palume aegsasti tagasi saata.

Karskusliit, Tartus.

Vaadake järele kas Teil on juba U. E. N. U. loteriipilet, millega võite võita 1.250.000 senti. II. eelloosimine on laupäeval kell 5 peale lõunat.

Maskiga konn.

Edgar Wallace'i romaan.

Maytree majas.

Et jahutaja kuumaksjooks langes ühte autokummi plahwatusega, oli lihtsalt juhus. Ja juhus oli samuti, et kõik see sündis Maytree maja läheduses, Horshami wiiwal maanteel. Suwila oli suurem kui enamik sellelaadilisi. Tal oli puunikerdusega esikülg ja õlgkatus. Richard Gordon seisis waikselt aiawärawa ees, et teda imetleda. Maja oli pärit Elisabethi ajastikust. Kuid Gordoni huwi ja imetlus polnud tingitud waid muinsuseharrastusest.

Ei — kuigi talle tõelise lillearmastajana meeldisid lilled ja see suur aed ta ees awardus nagu waip, ei olnud siiski õlipuu lõhn see, mis kütkestas teda. Ei olnud see samuti mugawuse ega puhtuse tunne, mida hõngus sellest kohast, mitte küüritud, punaste telliskiwisillutisega tee, mis wiis maja juure, ega lumiwalged eesriided tinaraamides aknaruutude taga.

See oli tütarlaps punase riidega kaetud korwtoolis, kes köitis ta pilku. Ta istus keset wäikest muruplatsi muulimarjapuu warjul, noored kauniltwormitud liigendid sirutatud kaugele wälja ja suur karp kompwekke õrwal. Ta juustel oli wana kulla wärw, kuid niisuguse kulla wärw, mis säilitanud elu ja läike. — Puhas nahk ja — kui ta pea pööris Richard Gordoni poole — kaks halli küsiwat silma, — silmad tumedamad kui hallid ja ometi hallemad kui sinised. Neiuke tõmbas kähku jalad kokku ja tõusis püsti.

„Kahetsen, et teid eksitan," wabandas Dick, kübar käes. „Kuid ma wajan wett oma autole. Tal on nii hirmus jänu —"

„Kui tulektite minuga maja taha, siis näitaksin teile kaewu," wastas tütarlaps. Dick märkas kohe ta hääle ilusat kõla. See oli alt, mille kohta oleks wõinud tarwitada kõiki omadussõnu, mis märgiksid hääle soojust, õrnust, kõlawust ja armsust. Dick järgnes tütarlapsele, ta oleks tahtnud meelsasti teada, kes ta on. Ta hääles oli pisut seda üleolewat kõla, mida ta tundis. See oli täiskaswanud tütarlapse hääleкõla, kui see tütarlaps kõneleb endawanusega.

Dick, kes kolmekümne-aastane (ja oma sileda poisikesenäoga sarnles kaheksateistkümnega), oli seda „wäikese-noore-tooni" kuulnud juba waremini ja oli see ta teinud alati rõõmsaks.

„Siin on ämber, ja see siin on meie kaew," ütles neiu. „Saadaksin teile tüdruku appi, kuid meil pole teda olemas, pole kunagi olnud ega saagi olema."

„Siis on üks waene tütarlaps ilma jäänud ühest eriti heast teenistuskohast."

Neiu waikis, ja kui ta wett walades waatas Dickile otsa, leidis see, et teda koheldakse kinnise ükskõiksusega. Kui ta aga wiis ämbri maanteele auto juure, tuli tütarlaps talle sinna järele. Ta tegi ringi ümber suure kollase auto ja katsus teda siit-sealt uudishimulikult.

„Kas te ei kardagi niisugust rasket sõidukit üksi juhtida?" küsis ta. „Mina teeksin seda küll. Teda on nii halb ja raske käsitleda."

Dick ajas end püsti.

„Hirm?" hooples ta naerdes. „See on sõna, mille olen maha kustutanud oma sõnatagawarast."

Tütarlaps sattus wiiwuks segadusse, siis naersid nad mõlemad.

„Kas tulite Welfordi kaudu?" küsis ta. Dick noogutas.

„Siis wõibolla kohtasite teel minu isa?"

Kohtasin ainult ühte nukrasilmset keskmistes aastates härrat, kes teotas pühapäewa, sest ta tassis suurt pruuni kasti turjal."

„Kus te teda kohtasite?" küsis tütarlaps huwitatult.

„Siit kahe miili kaugusel wõi weelgi lähemal." Ja kui neiu hakkas kõhklema, jätkas ta: „Loodan, et ma ei kirjeldanud teie härra isa?"

„Mina aga arwan, et see oli kindlasti tema," wastas tütarlaps tuju muutmata. „Isa on loodusuurija-pildistaja. Ta teeb filmiüleswõtteid lindudest ja muist asjust, muidugi kui asjaarmastaja."

Dick wiis ämbri tagasi sinna, kust ta ta wõttis, ja wiiwitas weel kaheldes. Ta otsis oma siinwiibimisele wabandust ja arwas teda leidwat aias. Kuipalju ja õnnestunult ta oleks suutnud leida uut kõneainet, peab jääma lahtiseks küsimuseks, sest jutlemise waheajal oli majaukisele ilmunud noor mees. Ta oli suur, ilus, jõumehe kehaehitusega, ja Dick pidas teda kahekümneaastaseks.

„Halloo, Ella, kas isa on tagasi?" hüüdis ta ja silmas siis wõõrast.

(Järgneb.)

Põgenemine Kremlist.

Sven Adeloni romaan.

Tõlkinud M. P. 39

Minu truu abiline Jarowitzki ja proua Olga teadsid waid osaliselt sellest, mis pidi tulema. Igatahes ei saanud Olga põrmugi aru, et Barõschko wiidi sõna otseses mõttes enda hukkamisele. Wõibolla aimas härra Jarowitzki juba algusest, mis sünnib. Mina igatahes ei öelnud talle midagi. Hädakorral oleksin ka kõik wõtnud endale.

See oli wiimane päew, mil proua Jarowitzki töötas Gromowi äris. Ta oli esitanud tunnistuse, et ta on haige, ja loobus teenistusest. Järgmisel päewal poleks tunnistajatena leida olnud ei teda ega mind, ega oleks olnud ka wähematki põhjust anda käsku kellegi muu kui waid Gromowi arreteerimiseks.

Alates silmapilgust, mil käis pauk, oli Gromowi seisund lootusetu. Mõrtsukat ei tee ju süütuks, kui ta wäidab, et ta on maha lasknud wale isiku. Ka poleks Gromow saanud tõestada, et ta tegi seda hädakaitsel.

Gromow mõistis, et polnud enam muud päästeed. Sellepärast ta lasi enda maha."

35

Lõpp.

Sorin oli oma jutustise lõpetanud ja jäi waikides istuma, sigarite suits mähkis meid ajajooksul sinisesse pilwedesse.

Ta näo üle libises miski nagu wari. Alles siis sain aru, kuipalju õieti ta warjas oma walitsetud wälimuses. Ja alles nüüd ma nägin, et hõbelaigud ta otsmikul meie wiimasest kohtumisest saadik Freudenstadtis olid läinud laiemaiks. Nüüd märkasin, kui wäsinud ja ülepingutatud oli see inimene, ja et ta jalul suutis seista waid weel tänu oma wapustamatule tahtele, mida olid karastanud paljud kibedad kannatused.

Wähe aega pärast seda ütles Sorin:

„Teie imestate muidugi minu awameelsust nii wõõra inimese ees. Kas teate, miks olen kõik selle teile usaldanud?"

Mõtlesin silmapilgu järele ja ütlesin siis:

„Wõibolla te arwestasite, et ma Pariisi saabudes otsin Wera üles ja seega saaksin Gromowi surma üksikasjad teada. Wõibolla te arwasite, et ma arutlen nii ja teisiti ja lõpuks leian lahenduse ise."

„Andestust," ütles Sorin wahele, „kuid teie üksi poleks lahendust kunagi leidnud. Wastu minu tahtmist ei saada minult tõtt nende sündmuste suhtes wälja pressida. Isegi, kui te praegusel silmapilgul lähetsite otseteed politseisse, mida teie minu weendumuse järele ei tee, oleks minu seisund politsei wastu täiesti lootusetu. Kuid ma kartsin, et teie wõibolla lähete Wera juure ja mina siis wastu tahtmist olen sunnitud temaga seisma silm silma wastu. Ja paraku seda ei tohi sündida. Kui olen teile öelnud tõtt, sündis see waid seepärast, et arwestada teie waikimist."

„Sellel juhul teie ei kaalutlenud walesti," wastasin, „reisin homme edasi ja teie saladust ma hoian hästi. Kuid lubage endile nõu anda mehel, kelle poolehoiu olete wõitnud: Minge Wera juure! Alles siis leiate rahu."

Sorin raputas pead.

„Olen nüüd nii palju õhtuid Wera akende all käinud edasi-tagasi, ja olen igatsenud oma saladust teha temale teatawaks," wastas ta wäsinult. „Nüüd tead kõik," tahtsin öelda; „Gromow oli waras ja walesüüdistaja, kuid wõibolla ta oli sinu silmis siiski wäärtuslikum inimene kui mina. Otsusta ise!" Nii tahtsin talle öelda, kuid ma ei tea, kas ma seda kunagi suudaksin."

— — — — — — — — — — — — — — —

Warsti pärast seda me läksime minema. Lahkusime teineteisest ühel suurel bulwaril. Wõtsin auto, kuna Sorin eelistas jala edasi minna.

Mäletan weel tema sirget kuju, mis aowalgel astus edasi mööda bulwarit, millel ärkawa suurlinna elu hakkas parajasti pulbitsema.

Ja weel kord nägin Sorinit. See oli mõni kuu hiljem ükhes Bretagne'i supelasutises. Tegin õhtust jalutuskäiku rannal. Seal silmasin järsku ülal kaljurahnul üht daami ja härrat, kes waatasid üle mere sinna, kus päikeseloojak walas kulda ja purpurit paljastele, hallidele saartele.

Need olid Wera ja Sorin.

Ma läksin ruttu edasi.

Lõpp.

Peenetundlus?!

Läti ajakirjanduse iseloomulik suhtumine Eesti wälisteenistuse küsimustesse.

Rahwuswahelise korrektsuse kirjutamata põhinõudeks on, et ei segata teise riigi sisemistesse asjadesse.

Teeb seda mõni riik siiski, siis tuleb kohe protest puudutatud riigi walitsuselt või wähemalt awaliku arwamise — ajakirjanduse poolt.

See nõue, et tuleb keelduda segamast wõõra riigi siseasjadesse, ei käi mitte ainult riigi walitsuste ja ametlikkude ajutuste kohta, waid tarwilikku tagasihoidlikkust teiste riikide siseasjade suhtes näitab üles eriti ka tõsine ajakirjandus.

Seda wõõrastawam on nüüd wiis, kuidas wiimasel ajal on osa Läti ajakirjandust käsitanud Eesti riigi wälisteenistuse asja. Juba waremini lansseerisid Riia ajalehed teateid, nagu lahkuks sealne Eesti saadik omalt kohalt. Need alusseta teated lükati meie poolt ametlikult ümber, kuid sellega asi ei lõpnud, waid sarnaseid asju lansseeritakse Riias sihilikult edasi. Nüüd mitte üksi ei korrata seal endiseid teateid, waid püütakse tõendada, et ueks saadikuks Riiga tuleb Eesti praegune saadik Stokholmis.

Nähtawasti katsutakse sugereerida meie wälisministeeriumile ja walitsusele, et toodaks Riiga mõni erilise kaaluga mees. Ja tehakse seda Riia poolt kahjuks wäga iseäralisel ja wõõrastawal wiisil. Sest ühenduses sellega ei peeta Riia poolt paljuks teateid lendu lasta, nagu kawatseks Eesti kaotada saadiku koha Rootsis, missugune saatkond teatawasti olemas kõigi Skandinaawia maade kohta.

Peab arwama, et sarnased Riias lansseeritud kuulduseid ei ole mitte paljas naiwiteet, waid seal ollakse kindlasti teadlik, kuidas need Skandinaawia mais mõjuda wõiwad ja mõjuwad. Nendel wõib ainult üks põhjenduts ja siht olla: tekitada muljet, nagu puuduks Eestil huwi Rootsi ja teiste Skandinaawia riikide wastu. Muidugi ei kergenda see meie saadiku tegewust Rootsis ja Skandinaawias üldse, ei kindlusta tema seisukorda, waid wõib küll tekitada arusaamatusi Eesti-Skandinaawia wahekordades.

Teatawasti on wälissaadikute seisukord wäga hell. Nad on teatawas mõttes kaitseta nii oma maa ajakirjanduse eest kui ka seal maal, kus saadikud töötawad. Sest nad ei saa mitte ajakirjandusega wõitlema hakata. Tarwis on, et saadikutel oleks usaldus ja seda ei tohi ajakirjandus sihilikult õõnestada. Seda peaks ka Riias ära tuntama. Wastasel korral jääb mulje, et alusseta kuulduisi Eesti wälisesinduste asjus lansseeritakse Riias selleks, et Lätil seda kergem oleks Skandinaawias oma suhteid arendada teiste arwel!

Naelutame kinni, et sarnased wõtted, nagu need ühes osas Riia ajalehtedest ilmsiks tulewad, osutuwad ainult wälispolitiliseks kaswatamatuseks. Tahaksime loota, et see peagi kaob.

Tartus märgiti tugewat maawäringut.

Portugaaliast teateid kahjudest.

Kolmapäewa hommikul kell 4,30 registreerisid meteoroloogia obserwatooriumi seismograafid tugewa maawäringu, mille kolle asub Gibraltari suunas, Tartust umbes 3½ tuhande kilomeetri kaugusel. Arwatawasti asub wäringu keskkoht Marokos. Wäring kestis Tartus 3 tunni ümber. Maksimaalne maapinnanihe oli 0,4 mm. Seega kuulub wäring tugewamate hulka ja wõis põhjustada raskeid õnnetusi.

Telegramnid wälismaalt ei teatanud eile weel täpsamat maawärisemise läbi sünnitatud kahjudest. Küll teatati:

Lissabonist, 20. mail kl. 3,45 hommikul tunti seal tugewat maawärisemist, mille tagajärjel kaks maja warises kokku. Maawärisemine oli tuntaw ka mujal Portugaalias. Nähtawasti on katastroofi keskkoht mujal ja Portugaalia on ainult kaaskannatajaks.

Rootsi hobusekaupmehed ärewuses.

Rattad käimas ainuõiguse saamiseks.

Üks Tallinna leht tõi teate, et keegi Daani ärimees Lewin-Hansen, kes Rootsi hobuseid kokku ostab, on pöördunud põllutööministeeriumi poole palwega, et temale antaks 4 a. peale ainuõigus hobuste wäljaweoks Eestist. Palwet põhjendab ta seega, et seisukorra juures, kus kõikidel on luba wälja wedada, tekib sel alal palju juhuslikke hangeldajaid, kes saadawad wälismaa turule halba kaupa ja rikuwad selle tõttu meie hobuste kuulsuse ja wõiwad lõpuks julgeda turu meie hobustele. Omalt poolt lubab ta aastas wälja wedada kuni 2000 hobust, maksdes meie põllupidajatele keskmiselt 500 kr. hobuselt.

See teade on teiste siin wiibiwate rootsi **hobusekaupmeeste seas tekitanud ärewust.** Praegu on suuremaks hobuste eksportööriks rootslane Eriksson, kellel sel alal kogemusi. Ta on eksporteerinud hobuseid Rootsi ja sealt wälja. Wiimastel aastatel ostis ta hobuseid kokku Soomest, ja möödunud aastast alates ka Eestist, tõstes wõistluse tõttu põllupidajatele maksetawaid hindu.

Ta seletab, et juhusel, kui meil antakse wäljaweoõigus ainult ühele isikule, siis asetatakse see monopolisti seisukorda ja temal jääb wõimalus oma äranägemise järele hindu määrata. Sellest **saawad eeskätt kahju meie hobusekaswatajad.** Nagu meie põllutööministeeriumist kuuleme, on daanlase Hanseni poolt tõesti sellekohane palwe esitatud, kuid ministeerium ei ole selle küsimuse kohta weel jõudnud seisukohta wõtta. Ministeerium tahab enne koguda tarwilisi materjale ja andmeid, kui otsustamisele tuleb hobuste wäljaweo ainuõiguse andmine.

Hobuste eksport Rootsi on wiimasel ajal muutunud hoogsaks.

Möödunud aasta nowembrist peale on Rootsi wiidud üle 300 hobuse. Meie hobused lähewad peamiselt Põhja-Rootsi metsa- ja kaekaewandustöödele. Ostetakse ainult tugewaid hobuseid. Sõidu- ja ratsahobustel pole minekut. Hobuseid on seni ostetud peamiselt Wiru- ja Tartumaalt, kust olewat saada paremaid ja tugewamaid loomi. Hobuseid ostetakse, tõu peale waatamata, wanusega 3—8 a. wahel. Peanõudmiseks on, et nad oleks tugewad ja terwed. Nende eest maksetakse sisseturu hinnaga wõrreldes kõrgemat hinda. Keskmine hind on 300 kr., kuid on maksetud ka kuni 500 kr. Ostmine sünnib laatadel ja seks määratud aegadel, mis kuulutuste läbi teada antakse. Hobuste wäljawedu on meie põllupidajate seas elawat huwi asja wastu esile kutsunud. Kokkuostmine kestab. Ka praegu ootab Tallinnas 25 hobust wäljasaatmist. Kuna laewaühendus Tallinna-Rootsi wahel on puudulik, siis saadetakse hobused siit Helsingi ja sealt raudteel edasi Rootsi.

Awalik teadaanne Tallinna näitusest osawõtjatele.

Rahwa hulgas on tihti kuulda arwamist, et Tallinna Eesti Põllumeeste Selts korraldab käesolewal aastal kaks näitust — ühe suwel, jaanipäewa ajal ja teise sügisel.

Selgituseks teatab Tallinna Eesti Põllumeeste Selts, et Selts korraldab käesolewal aastal ainult üheainsa näituse ja nimelt

oma kahekümnewiiendama näituse 20.—25. juunini.

Sellel näitusel on põllumajanduse osakonnad ja majandusministri loaga ka kõik tähtsamad tööstuse ja käsitöö osakonnad. Wäljapanekute ülesandmine kestab 1. juunini. Kõik tarwilikud teated on trükitud näituse kawas, mis igale soowijale saadetakse kätte tasuta.

Näitus algab laupäewal, 20. juunil kell 3 päewal ja lõpeb jaanipäewa järgmisel päewal, 25. juunil kell 12 päewal. Näitus peetakse Kadrioru mercrannal, Tallinna uuel launil näituseplatsil, mis leidis möödunud aastal suurt kiitust. Wäljapanekute esitamiseks on möödunud aastast awaramad wõimalused.

Sügisel Tallinna Eesti Põllumeeste Selts ei korralda teist näitust, ka ei korraldata eelnimetatud platsil tänawu sügisel mingisugust teist näitust.

Näitusebüroo asub: Tallinna, Ollepruuli tän. 1.

Tallinna Eesti Põllum. Selts.

Tellige ja ostke

naiste ja meeste valmisriided
ainult kõige suuremast Eesti riide ja valmisriiete kauplusest

Karl Abel Tartus, Kaubahoov 8.

Rõngu kirikusse sissemurdja kohtus.

Salmiga waagen Tartu kellasepa juures.

Rõngu kirikusse sissemurdmise asi oli Tartu-Wäru rahukogus arutusel teisipäewal. Nimetatud kirikusse murti sisse öösel wastu 17. detsembri möödunud aastal, kusjuures lukustatud kantseleist wiidi ära koguduse hõbedane risttimistwaagen, armulaua weini kann, leiwakarp ja siidist kannutekk. Warastatud asjade wääriust arwati 305 kroonile. Kantselei oli ühenduses õpetaja W. Hansieni elutoaga. Waras oli sisse pääsenud läbi akna sel teel, et oli kiti maha kraapinud, naelad rundu seest wälja kiskunud, rundu ära wõtnud ning siis sisse roninud.

Kahtlus warguse toimepanemises langes noormehe Arnold Jassowile, kes järgmisel päewal oli Napi kellasepaäris hõbeasju müümas. Jassow oli pakkunud neid asju ka teistele kella- ja kullasepadele.

Kellasepp Alfred Napp andis politseile wälja hõbeasju, mis osutusid Rõngu kirikust warastatuiks. Murdeas oli nende asjade hulgas ka hõbewaagen, millesse graweeritud 1887. aastal salm: „Jeesus ütlep laske lastil minu manu tulla". Warastatud hõbe leiwakarp leiti kokkupekseiule kullasepp Wärki juurest.

Jassow tunnistas enese süüdi ja seletas, et temal teada pidanud hoidma õpetaja kantseleis raha. Sõitnud 16. detsembril Tartust Palupera jaama, kust jalgsi läinud Rõngu kirikumõisa. Kantseleist raha pole ta leidnud, waid wõtnud kaasa hõbeasju. Nendest lahtisaamine Tartus olnud aga üsna raske, sest keegi pole tahtnud neid osta.

Rahukogus tunnistasid mõlemad endid süüdi ja kohus mõistis Arn. Jassowi, 24 a. wana, 2½ a. wangiroodu, kuna kellasepp Alfr. Napp sai 3 kuud wangistust tingimii.

Riigikohus kinnitas E. Paimali karistuse.

Kolmapäewal oli riigikohtus arutusel Tallinna endise linnanõuniku, kristliku-rahwaerakonna tegelase, Eduard Paimali ja Mustjõe-Habersti mõisa walitseja Aug. Kalbergi süüdistusasjad. Kohtupalat oli mõistnud E. Paimali 3 aastaks ja A. Kalbergi 2½ aastaks wangiroodu. Esimesele pandi süüks, et ta Tallinna linnawalitsuse majandusosakonna juhatajana oli pressinud wälja linna Mustjõe-Habersti mõisa rentnikult 1000 krooni lubades rentnik Joh. Kraamannile maad juure anda ja teiseks oli wõtnud kelleltki 100 kr. meeleheaks selle eest nimetatud isiku alkoholiliste jookide müügiloa palwet toetada loa andmise otsustamisel. A. Kalbergi süü seisis aga selles, et ta oli olnud wahemehes E. Paimali ja mõisarentniku Kraamanni wahel wiimaselt 1000 kr. wäljapressimise juures.

Riigikohtus esimesid E. Paimali eest wannutatud adwokaadid A. Maurer ja Th. Rõuk ning A. Kalbergi eest A. Sorokin. Asja arutamine kestis 2½ tundi. Riigikohus otsustas nii Paimali kui ka Kalbergi kassatsioonikaebused tagajärjeta jätta.

Proowisõidud puusöegaasi generaatoriga.

Eile korraldati järjekorralisi katseid Tartus Joh. Hirschi metallitööstuses puusöegaasi generaatoriga. Proowide juures olid ka teedeministeeriumi jõuwaukrite inspektor Elbrecht ja hra Hinto majandusministeeriumist, insener ja asjast huwitatuid. Sõideti Elwa ja Elwast Tartu. Sõit õnnestus kõigiti.

Kuidas kabati salapiiritusewedajad.

Konfiskeeriti aerupaat ja 360 liitrit piiritust.

Rakwere st, 20. mail. Täna öösel kl. 2.30 tabas Kunda raiooni Letipea kord. piiriwalw. n.-allohw. Mänd Kadaka talu lähal Oskar ja Ewald Tomingase ja Eduard Kisti aerupaadiga, milles oli 36 plekknõu 360 liitri piiritusega. Mehed olid püüdnud juba paar päewa maale tulla, kuid piiriwalwe takistusel ei saanud nad seda teha. Teisipäewa ööl läksid mehede uuesti õnne katsuma. Kuid seekord lõppes asi hoopis halwasti ja mehed sattusid lõksu. 360 liitrit piiritust ja aerupaat konfiskeeriti.

Enesetapja sai mõrtsukaks.

Söduri wabasurm Narwas.

Teisipäewa õhtul kella 7 paiku laskis ennast maha 1. jalgwäe rügemendi töökompanii ajateenija reamees Jaan Studemeister, 27 a. wana, pärit Harjumaalt. Studemeister toetas lastes püssipära akna wastu ja laskis laengu lahti püssiwardaga triklile wajutades. Kuul tungis südamest läbi ja tabas tema seljataga istuwat reamees Koorti. Koortil tungis kuul selgroogu, läbistades kopsu. Kuna enesetapja kohe hinge heitis, toimetati Koort raskelt haawatuna diwiisi haigemaija.

Arwatawasti on enesetapmine ühenduses 16. mail kompanii waraaita sissemurdmisega, kust wiidi ära 47 paari saapaid, tööriistu. Warguses kahtlustati sõdureid, nende hulgas ka Studemeisterit.

Wanakese saatuslik sõit.

Wiljandi wallas Tõlbi talus elutsew Jüri Keskküla, 70 a. wana, sõitis 19. skp. Wiljandist hobusega koju. Kui ta oli jõudnud Siniallika jaama juure Orika teele, siis oli ta hakanud püsti wankril seistes midagi kohendama, kuid kukkus sealjuures õnnetumalt wankri ja hobuse wahele. Hobune tõmbas wankri wanakesest üle. Poeg, kes juhtumisi oli seda pealt nägemas, toimetas õnnetu kohe Wiljandi haigemaija, kus J. Keskküla warsti hinge heitis. Samas haigemajas oli juba ees ka tema naine, kes nädal aega tagasi kodustel töödel komistades kukkus ja käeluu murdis.

Kuritahtlik süütamine Riidajas.

19. skp. läks Riidajas põlema Kulbi talu elumaja ja laut, mis kuuluisid L. Johansonile. Omanik hindab kahju 750.000 sendile, kuna nad olid kinnitatud pooles wäärtuses. Omanik oletab kuritahtlikku süütamist.

Samal päewal hakkas põlema ka Wana-Tänasilma wallas Türgi talus wihuhaun, mis pooleni maha põles.

Gustav Becker'i

seina-, äratajа- ja põranda-kellad on maailma tuntumaid.

Neile, kes armastavad loodust **Jlmus**

Darwini elulugu.

Kirjutanud **dr. A. Heilborn,** tölk. Ann Tamm. Eluloolise seeria 7. anne, piltidega. 132 lhk., hind 1 kr. 50 snt., köites 2 kr.

Darwini elulugu — see on reis merel ja maal, taimede ja loomade kogumine, tähelepanemine ja jälle tähelepanemine. Ei haigused ega teiste arwamused suutnud segada. Tulemuseks darwinismi kui õpetuse ja maailmawaate tekkimine, mis awas uue ajajärgu inimeste mõtlemises ja elukäsituses.

Waremini ilmusid: Victor Hugo, Aleksander Suure, Edison'i, Vergilius'e, Aleksis Kivi ja Pasteur'i elulood.

Eesti Kirjanduse Seltsi kirjastus, Tartu, Lai t. 35, tel. 6-01

Leeripäevaks ostate 10-20% odavamalt

grammofone ja plaate, jalutuskeppe, vihmavarje, käekotte, portfelle, kirjutuslauagarnit., maniküürkarpe, habemenuge jne.

JOHANN ROOSIPUU kaubamajast

Tartus, Suurturg nr. 14. **Narvas,** Suur tän. nr. 24.

Henderson wäewähenduse konwerentsi juhiks.

Wäewähendus peab awama tee ka majanduskriisi pehmenemisele.

Teoksil uus rahwuswaheline majanduskonwerents.

Genfist, 20. mail. (Trj.). **Rahwasteliidu nõukogu kinnisel istangul waliti Inglise wälisasjade sekretär Henderson ühel häälel tulewa aasta weebruaris peetawa rahwuswahelise wäewähenduse konwerentsi esimeheks. Henderson wõttis nimetuse põhimõttelikult wastu eeldusel, et Inglise walitsus sellega nõus on. Ta seletas, et London konwerentsi kohana ei tule kõne alla, kuna seal samal ajal India konwerents pidamisele tuleb. Hispaania wälisminister Lerroux teeb endiselt kihutustööd selle heaks, et rahwuswaheline wäewähenduse konwerents ära peetaks Barcelonas. Üldiselt walitseb aga soow konwerentsi pidada Genfis.**

Tolliliidu politiline külg.

Nagu juba eelmisel päewal kõigi riikide esitajate kõnedest järeldada wõis, otsustas rahwasteliidu nõukogu üksmeelselt esitada Haagi rahwuswahelisele kohtule otsustamiseks Austria-Saksa tolliliidu küsimuse. Haagi kohus peab esijoones oma otsustuse andma selle kohta, kas tolliliidu kawa on 1922. aasta Genfi protokolli wastane.

Enne ettepaneku hääletamisele asumist olid elawad waidlused, kuid need ei toonud küsimusse mingisugusei uusi olulisi punkte.

Tscheho-Slowakkia wälisminister Benesh koos Jugoslaawia wälisminister Marinkowitschiga nõudsid, et pärast seda kui Haagi rahwuswaheline kohtukoda oma otsuse on andnud, rahwasteliit arutaks ka tolliliidu kawa politilis-majanduslikku külge. Saksa wälisminister Curtius astus ägedalt üles selle nõudmise wastu ja seletas, et Haagi kohtukoja otsustada on ainult küsimus, kas Austria mitte ei tee seda, mis temale juriidiliselt keelatud. Kohtukoda pidawat igal juhtumisel ära hoidma seda, et Saksamaa ja Austria rahwasteliidu foorumi ette tuuakse rahutöö segajatena.

Majanduskriis ja relwastused.

Inglise wälisasjade sekretär Henderson esines Euroopa komisjoni koosolekul pikema kõnega, milles ta maalis pildi Euroopa majanduslikust kriisist. Henderson pani rõhku wastoludele, mis paistawad silma: Wiljaaidad on lõhkemas suurte tagawarade tõttu, samal ajal on aga miljoneid, kellel puudub leib. Pankades seisab miljoneid ja miljoneid kasuta kapitale; samal ajal on aga Euroopas kümneid miljoneid töötuid. „Tollitõkked kaubanduse wastu on tõkked Euroopa majanduslikule tõusule." Inglismaa leiab endiselt, et pearöhk peab langema tollimüüride alandamisele. Sealjuures tuletas Henderson meele ühisriikide president Hooveri sõnu, millega ta täitsa ühinewat: kui rahwuswaheline wäewähenduse konwerents tulewal aastal korda läheb, siis tähendab see suurt edusammu maailma majanduskriisi lahendamiseks. Rängad relwastused ei soodusta majanduskriisi mitte ainult suurte kulude tõttu, waid ka rahwaste wahel tekkiwa umbusalduse läbi. Poliitilise sallimatuse tõttu sigineb lopsakalt ka majanduslik maarahwuslus.

Oma kõne lõpul pöördus Henderson Wene wälisasjade komissari Litwinowi poole, lükates tagasi selle wäite, nagu oleks rahwasteliidu liikmetel kalduwus sepitseda sõda Nõukogude Wenemaa wastu. Henderson rõhutas, et ta loodab rahulikkude majandusjuhete arendamisele Nõukogude Wenemaaga ja tihedama koostöö loomisele rahwuswaheliste kohustuste austamise teel.

Sügisepoole rahwuswaheline majanduskonwerents.

Prantsuse lehtedele teatat. Genfist, rahwasteliidu nõukogu ja Euroopa komisjoni ringkondades olewat esile kerkinud kawatius ära pidada weel käesolewa suwe lõpul rahwuswaheline majanduskonwerents. Esmaspäewa õhtul olewat wälisministrite erawiisilisel koosolekul juba wastu wõetud sellekohane otsus. Wahepeal kawatsetawat luua alamkomisjon, kellele antakse aruande walmistamiseks rida ettepanekuid majanduskriisi pehmendamiseks.

Euroopa uurimiskomisjonis wõeti üksmeelselt wastu Inglise wälisasjade sekretär Hendersoni ettepanek, asutada 13-liikmeline alamkomitee, kes kokku tuleb ja waidlustel awaldatud ja tehtud seisukohad resolutsioonideks wälja töötab. Komitee liikmete arwu suurendati 17 peale ja selle esimeheks waliti Briandi ettepanekul Helwetsia esitaja Motta.

Lõpuks tänas Briand kõiki delegaate, märkides ära head tahet majanduskriisi mitte-fallaletungi pakti sõlmimiseks.

Kolmapäewal aiuti agraarkrediidide probleemi arutamisele.

Sel suwel sillutatawad Tartu tänawad.

Rahapuudusel tuleb piirduda kagasihoidliku kawaga.

Teisipäewal oli Tartu linna majanduskomisjonis arutusel käesolewal suwel sillutamisele ja ümbersillutamisele tulewate tänawate kawa.

Ümbersillutamisele wõetakse linna suunadega Weski tän., Lao tän., Onne tän. ja Raekoja tän. Uuesti sillutatakse Küüni tänaw, mis parkettsillutuse asemel kaetakse asfaldiga. Ka Jõe ja Kesk tänaw tulewad sillutamisele, kuid sõelutud kiwidega.

Tamme linnaosas tulewad sillutamisele sellekohase heakorra fondi arwel: Wäike-Kaar, Näni tän. (Soinaste tänawani) ja Kesk-Kaar (alates Näni tänawast), Elwa tänawale ehitatakse osaliselt kanalisatsioon.

Kuna Narwa tänawal on omnibuste liini ja liiwawedajate tõttu rohkesti liikumist ja tolmu, siis on linnawalitsuse ringkondades kaldutud arwamisele, et siin tuleks tänawat linnal niisutada. Narwamäe kastmisküsimus oli majanduskomisjonis arutusel. Weewärgi linna juhtimine läheks maksma 600 kr. Kuid arwesse wõttes asjaolu, et Narwa tänaw tuleb ümbersillutamisele, siis otsustati kastmiskküsimus esialul jätta lahtiseks.

Narwa tänawa laiem osa alates Peetri kirikust tuleb ümberkorraldamisele ühes profiili muutmisega. Selleks on ka teedeministeerium wastawa krediidi määranud. Et seda krediiti ministeerium hiljem wähendanud, siis otsustas majanduskomisjon tänawa sõidutee osa laiust wähendada 10 meetri peale. Seega saaks seal sõidutee sama lai kui Wabaduse sild ja sellest peaks praegusele ja edaspidisele liikumisele jatkuma.

Emajõe tänawal wõetakse ette jalgtee remont. Osa jalgteed parandatakse, kuna teine osa ehitatakse uus.

•

Kindel on, et see kawa mitte kuigi laiaulatuline ei ole, et waja oleks weel paljugi tänawaid tegemisele ja parandamisele wõtta. Kuid siin on wastus lühike ja selge: Ei ole raha. Ja kui raha ei ole, siis ei saa ju üldse laienatele kawadele mõelda.

Richard Janno romaan

Sinine ümbrik

wiib lugeja aktuaalsete päewaküsimuste juure, mis nii politilisel kui majanduslikult wiimasel ajal päewakorras seisnud. Peamiit rõhtu on panduud kergeestiloctawusele ja sündmustiku nõbedale arengule.

Ajakirjanikud, politikamehed, sahkerdajad, piiritusewedajad, awantüristid ja palju muid moodustawad romaani tegelaskonna. Need liiguwad osalt Eestis, osalt Soomes, põimides aktsioone tumeda ja saladusliku sündmuse ümber, mille awalikuks tegemine nõuab teose peategelaselt palju waewa ning enesehwerdamiit. Romaanist läbikäiw armastuseintriig aitab kogu sündmustikku tarwilisel elustada.

153 lhk. heal paberil. Wärwiline kaas.

Hind ainult 1 kr. 75 s.

„Postimehe" raamatukaupl.
Tartus, Suurturg nr. 16.

Lahing Toscanini ümber.

Lööming Milano „Scalas“ Bologna skandaali tagajärjel.

Kunst ja politika waenusalal.

Milaanost, 20. mail. (Trj.) Kuulsas „Scala“ ooperimajas oli tormlisi meeleawaldusi Toscanini esinemise puhul. Publik korraldas heliloojale mässulisi owatsioone. Fascistid püüdsid wastumeeleawaldusi korraldada mille tagajärjel juhtus käsitsi kokkupõrkeid. Politsei oli sunnitud ooperimaija tungima, et korda jalule seada. Sealjuures wangistati 20 üliõpilast. Areteeritud on aga just Toscaninile poolehoiu awaldajad, kes organiseeritud grupis hüüdsid „Vivat Toscanini!“ Hüüdega ühines peaaegu kogu kuulajaskond.

Skandaali „Scala“ ooperietendusel põhjustas hiljutine wahejuhtumine Bolognas. Nagu juba teatatud, nõuti Bolognas Toscaninilt, et ta kontserdi alul juhataks fascistlikku hümni ettekandmist. Toscanini keeldus ja selle tagajärjel tungisid temale fascistid kallale, kus juures üks neist löi heliloojale näkku. Selle peale loobus Toscanini kontserdi juhatamisest ja sõitis ära Milaanosse.

Toscanini ise seletas ajakirjanikkudele, et temal ei olnud mingisugust põhjust keelduda fascistide hümni ette kadmisest politilistel kaalutlustel. Ta ei olewat üldse politikast huwitatud, waid ainult kunstist ja just neil kaalutlustel ei pidanud ta wõimalikuks hümni mängida, kuna sellel muusikaliselt puudub igasugune wäärtus. Toscanini seletus on aga Itaalia fasciste weel rohkem ära wihastanud, kuna nad oma hümnile tahatwad ka kunsti seisukohalt tunnustust.

Toscanini.

Streigilaine Poolas.

Samal ajal streikide laienemine Prantsusmaal.

Warssawist, 18. mail. (Trj.). Poolas wõtab maad järjest laienew streikide laine. Dombrowa söebasseinis streigib juba 40.000 kaewurit, wõideldes palkade wähendamise wastu. Borysławi õlipiirkonnas on wälja kuulutatud üldstreik, mis peab algama neljapäewal. Bielicis korraldasid töölised protestimeeleawaldusi 7000 töölise wallandamise puhul. Oli wähemaid rahutusi. Kogu Poolas on taksiautode ja omnibuste juhid streikimas protestiks uute maksude wastu. Lõpuks on riigi- ja omawalitsuste teenijad, isegi ohwitserid asunud üle kogu maa korraldama protestikoosolekuid palkade alandamise wastu 15% wõrra, mis hiljutti teada anti põhjendusega, et teisiti ei saa riigieelarwet tasakaalu wiia.

Liiguwad kuulduseid, et Poola walitsus tahab seimi erakorraliselt kokku kutsuda abinõude leidmiseks streikide läbi tekkinud raske seisukorra lahendamises.

Pariisist, 20. mail. (Trj.)Streik Prantsuse tekstiiltööst. wõtab järjest tõsisema ilme. Ametiühisused kawatsewad Roubaix' tööstuspiirkonnas wälja kuulutada üldstreiki, et toetada streikijaid tekstiiltöölisi. Mõnedes söekaewandustes alustasid töölised streiki juba teisipäewa õhtul, ära ootamata ametiühisuste otsust.

Belgia walitsus uuel kujul.

Brüsselist, 20. mail. (Trj.) Teisipäewal anti teada muudatused Belgia walitsuses, mida oli oodata juba pikemat aega. Peaminister Jaspar lahkub asumaade ministri kohalt ja wõtab oma peale selle asemel siseministeeriumi juhtimise. Senine siseminister saab põllutööministriks. Asumaade ministeeriumi peasekretär nimetati asumaade ministriks. Haridusminister Vabthier lahkub ametist ja tema asemele astub wabameelne rahwasaadik Petitjean.

Jimus Looduse Kroonine Romaan nr. 29.
Claude Farrère
Kultuurinimesed.
Hind 1 kroon. K/o-ü. „LOODUS“ — Tartus.

Läti arstide protest

terwishoiu peawalitsuse juhataja laimawate üteluste wastu.

Riiast, 20. mail. Läti terwishoiu peawalitsuse juhataja dr. A. Petersons ütles saeima karistuskomisjoni koosolekul, kus arutati abortide-wabaduse seaduseelnõu, Lätis ei olewat peaaegu ühtegi ämmaemandat, kes ei tegewat aborti. Ka hulk arste tegutsewat sellega.

Ühenduses sellega awaldatwad maakonna ja wäikelinnade arstid, arwult 350 arsti, kõige kindlama protesti terwishoiu peawalitsuse juhataja teguwiisi wastu. Nad nõuawad dr. Petersonsilt, kui ametlikult isikult, et ta tõestaks oma ütelust. Seni kui see pole sündinud, ei pea nad koostööd dr. Petersonsiga wõimalikuks.

Riia-Warssawi kiirrongi katastroof tekitati kuritahtlikult.

Riiast, 20. mail. Riia-Warssawi kiirrongi katastroofi kohta Wilno lähedal teatatakse täiendawalt, et kiirrongi masinist ja abi said raskesti haawata, kuid kaubarongi masinist ja ahjukütja, kui ka kaks kiirrongi postiametnikku pääsesid kergemate wigastustega. Täielikult purustatud on kaks kaubawagunit, rahwuswaheline magamiswagun ja weel kolm teist wagunit. Reisijad toodi Wilnosse erirongis. Kahju ulatab üle 40.000 zloti. Katastroofi põhjuste juurdlemisel selgus, et Beddani jaamas on roopad enne kiirrongi päralejõudmist ümber seatud. Tuldi otsusele, et katastroof on kuritahtlikku sihiga toime pandud.

Nisukülwi tahetakse piirata.

Londoni konwerents otsib pääsu ummikust.

Londonist, 20. mail. (Trj.) Rahwaswahelisel nisukaswatajate konwerentsil Londonis esines kõnega Ameerika Ühisriikide esitaja Mc-Kelwie, kes tähendas, et Ühisriikidel ei ole kawatsust oma suurte nisutagawaradega maailmaturul tekitada dumpingut, Neid tagawarasid püütakse wõimalikult ettewaatlikult turule saata, et ära hoida nisuhindade langemist. Kõigi maade nisukaswatajate esitajad pooldasid konwerentsil arwamist, nisuturu seisukorda tulewat terwendada sel teel, et wõimalikkuse piirides kokku tõmmataks nisukülwi. Samal ajal leiab üldist poolehoidu rahwuswahelise nisumüügi organisatsiooni loomine. Briti dominiwonide esitajad ongi kuuldawasti jõudnud kokkuleppele, et nad loowad omawahelise nisumüügi keskkoha, kuuldawasti asukohaga Kaanadas.

Suurprotsess Pariisis.

Senat arutab „Oustric'iga“ seotud riigitegelaste asja.

Pariisist, 20. mail. (Trj.) Prantsuse senat astus teiskpäewal kokku kõrgema kohtuna. Kaebealusteks on ühenduses Oustric'i pangaskandaaliga endine minister Peret, end. riigi alamsekretär Bidal ja Favre ja endine Prantsuse saadik Roomas Besnard. Neid süüdistatakse korruptsioonis.

Lennuõnnetus Leedus.

Surma sai parem lendur.

Kaunasest, 20. mail. Mootori rikke tagajärjel hukkus Kaunase lähedal üheistmeline sõjalennuk. Lendur leitnant Matschkus, keda peeti paremaks Leedu lenduriks, sai sõlmapilkselt surma.

Suitsetajad, pidage meeles, et
BAIKAL
25 tükki — 15 senti.
on ainus eht vene tubakast valmistatud pabeross.
Kes kord proovib, see teisi paberosse enam ei suitseta
Tubakatehas A-S. „SIRENA“.

Piiriwalwurile kallaletungijad tabatud.

Petseri kaupmehe seiklusrikas salakaubawedu.

Walga piiriwalwur Klimberg tabas 14. mail Raatsimäe peatuskohas kaks meest eetripakkidega. Nende kordoni toimetamisel, metsawahelisel teel tungisid mehed piiriwalwurile kallale, wõtsid talt rewolwri ning põgenesid, kusjuures maha jäi pakk eetriga, sall ja müts.

Walga kriminaal-politsei sai andmeid, et piiriwalwurile kallaletungijad on Petseri kaupmees Stepan Lind ühes oma noorema wenna Wassiliga. Kaupmees Lind arreteeriti esmaspäewal Petseris, kust ta Walka ülekuulamisele toodi. Alul salgas ta oma süüdi kategooriliselt. Kui aga piiriwalwur Klimberg temas kallaletungija ära tundis, siis pika usutlemise peale lõpuks tunnistas ta üles.

Ta seletas, et öösl wastu 14. maid saanud Walga-Wiljandi maantee ääres tundmatult juudilt 3 pakki eetriga. Samal ööl toimetanud pakid teiselepoole Walka metsa, et neid hiljem sealt edasi wiia Petseri, kus enne pühi sedasorti kauba järele olewat suur nõudmine.

Piiriwalwurile kallaletungimine sündinud 3 km Rhatsimäe peatuskohast eemal. Wassili Lind haaranud walwuril kõrist kinni ja käänanud käest rewolwri ära, kuna Stepanist wend hoidnud teda seljatagant. Walwur paisatud raudteekraawi ja et ta appi ei saaks karjuda, topitud suu liiwa täis. Tekkinud segadust kasutanud Linnud ja põgenemud. Piiriwalwuri rewolwri peitnud nad metsa, kust see ka üles leiti. Metsas sündmuse kohta järele mõeldes, waldanud neid suur hirm ja nad wisanud metsa ka kaks wastuwõetud eetrinõud.

Mõlemad kallaletungijad on paigutatud Walga wangla.

„Weronika“ seep on kõige parem!!

„A“ lippas Hindenburgi käest ära.

Ei tahtnud saada „Deutschlandiks?“

Kiilist, 20. mail. (Trj.) Omal ajal waidlusaluseks olnud soomusristleja „A“, milline ristiti „Deutschlandiks“, jooksis teisipäewal wäikese wahejuhtumisega wette, enne kui president Hindenburg teda „ristidagi“ sai.

Ristimistalituse ajal pidas riigikantsler Brüning kõnet, kuid enne kui ristimisakti saadi teostada, hakkas laew iseenesest liikuma ja jooksis ehitusalusele wette. Nagu hiljem selgus, oli üks laewakõis katkenud.

President Hindenburg andis siis juba weesolewale laewale nime.

Soome merewalwe jaht piirituslaewaga.

122.000 liitrit sallapiiritust.

Helsingist, 20. mail. Soome merewalwe tabas Ahwenamaa lähedal piirituslaewa „Serpentini“. Laew sõitis Tschecho-Slowakkia lipu all ja ta pealt leiti 122.000 l sallapiiritust, weine ja muid napse. Laewamehed on eestlased. Laewa omanikuks olewat merewalwe andmetel Leo Olass Hamburgist; kapteniks oli eestlane Einholm. „Serpentin“ on endine Eesti aurik „Mars“. Praegused laewadokumendid näitawad ta päritolu Praagast.

Walwelaew nägi teda „Märketi“ majaka lähedal walwelolles Soome territoriaalwetes liikumas. Laew katsus põgeneda, kuid tabati, enne kui keelatud piirkonnast wälja jõudis.

Kandke jalanõusid
SINIDN
Need on tunnistatud kõige paremateks.

Leeduse ja tagasi.

J. Jk. 6

Reisimärkmeid Kaunasest.

Praegust Leedut esindab siiski Kaunas täiel määral. Sammeldanud õlgkatusega küla ei räägi palju kaasa maa läekäigule. Kaunas on suuremal määral riigi pealinn, kui seda on ükski teine pealinn. Sest Kaunasesse on koondunud kogu juhtiw, mõtlew, arendaw ja edasiwiiw element leedu rahwast. Pole Leedul teist linna, mis esindaks sellist osa nagu Tartu Eestis wõi Turku ja Wiipuri Soomes.

Kaunases wõib kohata kõiki üldtuntud leedu tegelasi. Peamiseks seltskonna kogumiskohaks on wõõrastemaja „Lietuwa“ restoran, kus lõunatundidel wõib näha nimekaid tegelasi laudkondade wiisi. Siin saadakse kokku, siin sõelutakse päewaküsimusi ja siin walmiwad waated ja arwamised, mis tungiwad ellu ja saawad määrawaks.

Kõiki wõib siin näha ja kohata. Näiteks tulewad parajasti sisse helilooja Simkus, kirjanik Krewe-Mickiewičus ja arwustaja Bičunas ning moodustawad nuugawa kolmemehelise laudkonna pudelite oreliwilestikuga — Leedu karsklaste joogist birutest kuni salakawala krupnikaseni. Ning räägida on inimestel siin palju, sest ka tegemist on palju. Leedus pole seda kommet, et haritlasel on ainult üks teenistuskoht wõi isegi mitte ühtegi. Seal on igal mehel mitu ametit korraga ja ta saaks neid weel juure, kui oleks ööpäewa wõimalik wenitada 48-tunniliseks. Ja kui kirjud on weel leedu haritlaste „teenistusleheb“. Wõtame näiteks kirjanikku Liudas Girat. Ta on esimeses joones kirjanik ja jätab ka kirjaniku mulje oma igawese nooruse ja dostojewskiliku habemega ning ei oska teda kuidagi mõelda administraatorina, kuid ometigi tema on olnud Wilno komendant, kaitsepolitsei ülem, riigi teatri direktor jne. Praegu on ta osakonna juhataja haridusministeeriumis, peale selle muidugi toimetaja ja weel loendamatute muude ametite mees. Eht wõtame noorema põlwe silmapaistwama lüüriku ja esseisti Vincas Mykolaitis- Putinase — ta on katoliku preester, dotsent ülikoolis, kirjanduslikku ajakirja toimetaja ja peale selle weel tegew mitmel pool.

Paljudega wõib tutwuneda „Lietuwas“. Siin näeb ka lehemehi kõikidest lehtedest. Leedus lehti pole palju ja eriti politilised lehed pole rahwa maitse. Leedulane on ikka weel rohkem inimene kui politiline hing ja seepärast politiline ajakirjandus on wõitnud wõrdlemisi wäga wähe pinda. Suurim politiline leht ja walitsuse poolametlik häälekandja on „Lietuwos Aidas“ („Leedu Kaja“), mille tiraash olewat 10.000 eks. See on juba moodne ajaleht, informatsiooni osa õige rikkalik, autoriteetsed juhtkirjad ja weel hea põljeton. Wiimase eest hoolitseb kirjanik Gricius, kellel Leedus põljetonistina suur kuulsus. „Lietuwos Zinios“) Leedu uudised) on pahempoolse erakonna häälekandja. Tiraash umbes 5000 eksempl. Olgu tähendatud, et Leedu on kolme erakonnaga maa ja nendest kolmest walitseb praegu keskmine, kuna mõlemad tiiwad on opositsioonis. Pahempoolne erakond, nagu ma leedulaste seletustest wõin järeldada, pole wõrreldaw ei meie sotsialistidega ega ka tööerakonnaga, waid umbes mingi wahepealsega. Nende leht on Leedu olude kohta küllalt kõrgemeelne ja mõnikord tsensuur jätab artikli keskele mõne rea walget paberit, et inimese silmad lugedes saaksid rohkem puhata kui punkti juures. — Kolmas leht on „Rytas“ (Hääl) kristliikude demokraatide häälekandja, millel juures kõwa usuline tendents ja mille juhtkirjade wäidetele otsitakse sealsamas tuge piiblijalmidest ja apostlite sõnadest. Mõlemate opositsiooni-lehtede kohta peab tähendama, et nad praegusel ühe-erakonna wõimu ajal oma ajakirjanduslikku ülesannet ei näe niipalju informatsioonis kuiwõrt walitsuse sammude ja walitsewa politika arwustamises õige ettewaatlikult, kuid siiski järjekindlalt.

Ja see ongi kogu Leedu politiline ajakirjandus, kui sinna jätta juure arwamata mõned erakondlikus waimus toimetatud ajakirjad. Kokku nende kolme politilise lehe tiraash on 20.000 eks.

Kuid leht, mida loewad leedulased, on „Musu Rytojus“, mida trükitakse 100.000 eks. Aga see leht ilmub kord nädalas. See on rahwalik populaarteaduslik ja informatsioonileht ning selle lehe ülesanne on kaswatada ja laiendada ajalehelugejate arwu Leedus. Leht teeb ka kõwasti kõmu ja hoiab awalikust politikast eemale kui katkust, kuigi ridade wahelt, nagu walitsuselt toetust saaw leht kunagi, kriipsutab alla rahulolemist praeguse politilise olukorraga. Peale selle ilmuwad weel mõned wäikesed prowintsiajalehed, kes tegelewad ainult kohalikkude küsimustega.

Ajakirju aga ilmuwat õige rohkesti, kuid need ei tulewat ükski omadega läbi ja saawad kõik walitsuselt toetust, kuna nad hariduse tõstmise ja kultuuri loomise ajajärgul omawad suure tähtsuse.

Westeldes leedu kirjandustegelastega ilmneb, et neil walitsewad praegu ajad, mis meil on juba ammu möödunud. Kirjanduses domineerib neil praegu lüürika, nagu meil aastat 10—15 tagasi õndsa „Siuru“ hiilgepäewil. Luule kõrwal elutseb ka nowell. Neid loetakse ja neid kirjastatakse. Romaane aga ei tule. Ei olewat praegusel ajal romaanikirjanikke üldse Leedus. Kuid meie kogemuste järele wõib ennustada, et Leedu praegused wärsiwalajad kümne aasta pärast tõstawad romaane oma sahtleist kirjastajate juure.

Nii mõnetigi Leedu waimline elu püsib meil möödunud ajajärgus. Meil „Estonia“ igal aastal katsetab Shakespeare'iga, kuid pole enam Shakespeare'il Eestis pinda. Ka Schiller ja teised raudsed klassikud ei leia enam pinda, nad on meie praegusajale iganenud, wananenud maik juures. Leedu teatridiktaator ja suureandeline juht Olevo-Zilinskas aga räägib, et nendele klassilistele lawatöödele joostakse tormi. Üldse teatrile joostakse tormi nagu meil see oli alles enne maailmasõda. Ja waadatakse kõike, mida aga annad. Tõmbab Shakespeare, tõmbab Schiller, tõmbawad kõik.

Meil aga saab ainult siis rahwast teatrisse, kui Millimallikas on sanatooriumis aastate kaupa uurinud naerunärwide süsteemi ja kõdipisilasi, koostanud suured sellekohased teooriad ja retseptid ning nende järele meisterdanud „Mikumärdi“.

Ja kontsertidel käiakse ka, kuigi puudub kontsertsaal ja sümfooniat mängitakse riigiteatri soowida jätwa akustikaga saalis. Kuid selle teatriga olewat juhtunud wahepeal tuleõnnetus.

Nagu Kaunase ümberehitamises nii ka igal muul alal Leedus walitseb kibe töö ja rühkimine. Kuna esimesed wõidud on kergemad saawutada, kahaneb kiiresti see wahe- maa põhja naabritega kultuuri alal, mis tekkis selle tõttu, et leedu rahwast wene walitsuse poolt hoiti kuulmata surwe all. Ning need edusammud waimustawad ning õhutawad. Seepärast Leedus on palju wärskust, tuld ja optimismi. Ning armas on õppida tundma neid entusiastlikke rahwategelasi, kelle ülesandeks on tõsta oma rahwast kultuurikõrgustele, wõidelda ja wõita. See kisub kaasa ka kõrwaltwaatajat ja lahkudes jätad oma kõige paremad soowid sellele rahwale.

(Lõpp.)

Armas Luts,

kõige pealt wabanda, et ma Sinu nime taha panen ainult wäikse, wäheütlewa komma, mitte aga, nagu seda nõuab meie eesti komme, õhtamismärki. Ma nimelt kardan, et wõiksin selle õhtamismärgi asetada nii tugewasti, et Sa sellest saad u u e närwiwapustuse. Ja kui närwiwapustuse saab humorist, siis on asi halb. Humoristile, mitte teistele.

Lugesin läbi Sinu eilse traagilise karjatise meie „Surmamõistetute wangla“ kohta ja olin põrutatud. Sinu huumoripuudusest. Sinu arusaamise puudusest. Sinu asjasse süwenematusest. (Kirjutaksin meeleldi „süwenemattusest“ kahe t-ga, sest see oleks rütmiliselt mõjuwam, kuid nähtawasti on kardetaw mõjuda Sinusse ja Sinu taolisesse rikutud närwidega õrnadesse olewustesse ehk „õrnusse olewujisse“, et ennast wäljendada õrnemalt, närwe partawamalt!). Ma soowiksin, et minu küesolew wäike wastus trükitaks eriti Sinu jaoks kollaste tähtedega finisele paberile — see on kõige wähem erutaw kombinatsioon; on ju kõik, mis seisab must walgel, hirmus toores ja see tuleks ära keelda. Kõige parem oleks muidugi, kui „Wanemuise“ uus tenor Sulle selle kirja ette l a u l a k s pianissimo ja ilusa wibratoga, ja et Sa ise juba enne seda istuksid maha kindlasti ja mugawalt, et mitte kukkuda sellele kehaosale, mille wastu Sinu istudes teatrisaalis moodsad daamid — nagu Sa seda ise ütled — koputawad oma hästi sukastatud ja kingastatud jalakestega.

Selles ma ühinen Sinuga — kuigi Sa seda ei ole lausa wälja öelnud — et loll on see isa, kes toob oma lapsukese seda tükti waatama, loll isegi siis, kui see isa peaksid olema Sina. Kuid kas ei ole küllalt hoiatatud Sind ja teisigi „kaunishingi“? Nii siis wõta üks neist kolmesilbilisest närwirahustuswahendeist, millistest kõneldakse „XYZ'is“ (siiski ebasoowitawad on morfium ja kokaiin) ja katsu ise hoaja algusest rahu leida. „Wanemuise“ alumises regioonides leidub ka ühe- ja kahesilbiseid arsimeid, kuid neid Sulle wist e r i l i s e l t ei tarwitse soowitada.

Sa annad m. s. õrnalt mõista, et Sind praegu „Wanemuises“ ei mängita. Kirjuta midagi u u t. Midagi lõbusat. Humoristina. Ja olgu see parem kui Sinu Harald, kes peab teatsema, seda aga siiski ei tee. Ja ütle ka sõber Wisnapuule, et ootame tema traagikomöödiat. Kuid Sa oled ju kirjanik — kas Sa teiste omafarnastega üldse läbi käid?

Tervitab Sinu W. Mettus.

Tallinna konserwatooriumi lõpuaktus.

Aktus algas möödunud õppeaasta tegewusülewaatega. Konserwatooriumis oli 390 õpilast ja 32 õpetajat. Tänawune seitsmes lend moodustas 33 lõpetajat — klaweriklassist 8, eksternina 2, laulu— 5, cello — 1, wiiuli — 1, eksternina 1, kontrabassi — 1 flöödi — 1, pasuune — 1, spet. komposits. kl. 2 ja eksternina 1; keskkooli laulu- ja muusika õpetajate kl. — 6, ekstern. 1 ja oreli kl. 2. Waatamata, et konkerdist ei wõinud osa kõik lõpetajad, kestis see 3½ tundi. Mitmed esinejad on juba warem tuntud õpilasõhtutest, teised esinejad esmakordselt, kuid kõiki esinejaid tervitas kuulajaskond kiiduawaldustega. Laulu alal esineiid H. Tamjärw (õp. Hellat-Lemba kl.) ja A. Riomar (wan. õp. A. Tamme kl.), mõlematel oli haritlik edu. Wiiuli alal — E. Turgan (prof. J. Paulseni kl.), kes oli õpilasorkestri konsertmeister, esines Tschaikowski konserdi 1. j. suure eduga. Flöödimängija Brauer (w. õp. Schutinski kl.) jätkis oma ettekandega hea mulje. Cello — E. Klass-Glass (prof. Böödke kl.) näitas head tehnikat, kuid mitte kõlarikast tooni, wõib olla oli see tingitud esimesest wäljaastumisest.

Pool kawa oli esitatud klaweri alal 6 pianistiga. Ekstern O. Roots mängis Chopini Ballaadi nr. 2 täiesti wabalt. Wäga meeldis kuulajatele paljumängitud (isapala karakteriga) Schuberti-Tausig sõjamarss, mida mängis A. Redlich (prof. A. Lemba kl.). D. Pellmann-Weinert (prof. A. Lemba kl.) raskema Balakirewi Islamey täitmisel tundus wäsimuna ja tarwitas liialt pedaali. Konsertidega (1. jagu) esinesid E. Käppa (prof. A. Lemba kl.), E. Pitjer (prof. Th. Lemba kl.) ja A. Gurewitsch (w. õp. Heinrichsi kl.), kõik nad täitsid oma ülesannet meie konserwatooriumi nõuete piirides.

Lõpuks kanti ette lõpetaja Eugen Kappri „Trio“ (prof. A. Kappi spets. komposk. kl.). Järgnes lõpetajatele diplomide wäljaandmine ja õnnesoowimine prof. Tamme pooli, mille juures publikum awaldas noortele helikunstniikudele ja lugupeetud direktorile elawat kiitust.

Walentine Riiwes.

Ringi ümber kodumaa.

Elwa uudised.

Alewiwoliko gu koosolekult. Elwa alewiwolikogu koosolekul oli tähtsamaks päewakorra punktiks suwemuusika korraldamise küsimus. Nimelt esinesid „Wanemuise“ orkestwandid soowiga korraldada suwekuudel Elwas 3 korda nädalas päewaseid kontserte. Tasu nõuti 650 krooni. Teiselt poolt esines „Philips“ raadioaparaadi pakkumisega. — Wolikogu otsustas ujulasse sisse seada lasta suiski raadio, kuigi hind wähe kallim — 750 krooni.

Ujula õlonomi palwe, lubada ujulas õlut müüa, lükati tagasi. Wõeti wastu kirjanik J. Kärneri poolt koostatud Elwa kroonika käsikiri, mis ilmub arwatawasti alewi 10-aasta juubelitks. Album oleks ühtlasi Elwa tuttwustushoiuriiks. Lõpuks loeti ette maakonna rewidendi protokoll alewiwalitsuse osjaajamise rewideerimise üle 11. mail, kus asjaajamine korras leiti olewat.

Elwa öiehtes. Neil päewil puhkesid Elwas tooningad ja kirsid õitsele. Ja kullerkuppe on leitud. — Järwe wesi on suplemiseks päris paras, nii oli pühapäeval wee soojus 19 kraadi C.

Ujula awamine eksmesel pühal. Elwa ujula avamine on ette nähtud esimesel suwisetpühal. Tänawu tahetakse nimetatud sündmusele pidulik ilme anda, selleks esinetakse kõnedega ja antakse kontsert edasi ujulasse ülesseatud raadioaparaadist. Ujula avamisega oleks ühtlasi avatud ametlikult Elwa suwitushooaeg.

Draamastuudio rändtrupi esietendused Tartumaal. Draamastuudio rändtrupp, kes juba aprillikuust saadik wiibib ringreisil ja peale Saare- ning Läänemaa on läbistanud terwe Eesti, on jõudnud eienduste andmisega Tartumaale. Rühade laupäeval ja neljapühi esimesel pühal esineb teater Tõrwas, teisel pühal Otepääl, kolmandal — Elwas, kolmapäeval, 27. mail Tartus. 29. ja 30. mail Põltsamaal ja 31. mail Jõgeval.

Selle ringreisi kawas on tartlase Jaan Migeri 4-pildiline algupärand „Opetajapärra jumalawallatud lambad“, mis tõhiks eriti huwitada tartlasi.

Tartus, Elwas, Otepääl ja Jõgeval mängitakse ainult nimetatud algupärandit, kuna Tõrwas ja Põltsamaal on kawas weel Ladislaus Fodori „Täitesulepea“, mis on ajakohasemaid ja tujukõllasemaid tõllekomöödiaid. „Täitesulepea“ kuulub nende lawateoste hulka, mis ei lahenda küll mingisuguseid suuri probleeme, aga waatlejat jätab kõrkestada.

Walgamaa nutele asunikkudele 7 miljonit.

Walga maakorralduse komisjon on määranud 7 miljonit senti ehituslaenu nutele asunikkudele, kes tänawu Sangaste Wastsemõisast ja Hummuli mõisast maad said.

Kaks aidalõhkumist Walgamaal.

Wiimastel öödel on sissemurdud Mõniste wallas Sae talu aita, kust taluomanikul Jaan Kolkil wiidi ära 10 puuda liha ja Taagepera wallas Raudsepa talu aita. Ka sealt on wiidud ära liha ja riidekraami. Wargad on esialgu kindlaks tegemata.

Undles häwines elumaja. Kahju poolteistkõrt krooni.

Esmaspäeva hommikul süttis Undla wallas põlema Hermann Kelwaldtile kuuluw elumaja ja põles maani maha. Maja wäärtus 1950 kr. ühes elumajaga häwines tules ka majakraam, mida omanik hindab 120 krooni peale. Elumaja oli kindlustatud kindlustusselts „Omas“ 1500 krooni eest. Sissesõidude oli kindlustamata.

Järwa weeühingutele 1.100.000 senti.

Hiljuti toimetatud maaparanduse toetussummade jagamisel määrati toetussummasid 5 Järwa weeühingule. Ühna toetuseta ühtki ühingut ei jõetud, kuigi mõni ühing suuremat summat oleks tahtnud saada kui see nüüd osaks sai.

Kõige rohkem toetust määrati Ambla weeühingule — 3.800 krooni, misläuguft summat ühing kasutab Ambla jõe süwendamiseks ja õgwendamiseks. Edasi on määratud toetust Wõisuwere-Wäätsa weeühingule 2500 krooni, Seinapalu-Mündi weeühingule — 2000 kr., Purmikaare-Taikse weeüh. 1500 kr. ja Tõnnasilma-Ojaküla-Retla weeühingule 1200 kr. Kokku on nimetatud 5 weeühingut toetust saanud 1.100.000 senti. Peale weeühingute tahab põllutööministeerium ise läesolewal suwisel hooajal terwe rea tehnilisi eeltöid teostada weeolude korrastamiseks. Säärased töö tahetakse ette wõtta Särewere-Luisu-Kraadi jõe ja Retla-Siniku kanali juures ning Kolu metskonnas.

Wirulased külastawad järwalast. Seakasuatuse konsulendi H. Pärnamäe poolt korraldatakse Wirumaa põllupidajaile õpireis paremaesse Järwamaa seakasuatustaludesse. Õpireis tahetakse ette wõtta külwi- ja heinatööde waheajal.

Kukkus surnuks.

Abja-Paluoja alewikus sai surma kukkumise tagajärjel kohalik elanik Jüri Erm, kes elas Peeter Mõrdi majas. Kaotades purjuspäi taskaalu, kukkus Erm maja teise korra trepilt alla. Sealjuures saadud wigastused olid nii rasked, et Erm samal päewal heitis hinge.

Läip metsas.

Jäärja metskonnas, 98. kwartalis leiti puuksas naisterahwa laip, mis osutus Jäärja walla kodanikU Tiina Ruusmanni omaks. T. R. oli läinud päew warem metsa ja jäänud kadunuks. Eneseta pmisile wiis teda närwinõrkus, mida põdenud üle 20 aasta. Enesetapja oli 66 a. wana.

Daanlased Pärnu sildadest huwitatud.

Daani kapital on wiimasel ajal hakanud ülmset huwi tundma meie sildade ehitamise wastu. Daani firma, sama, kes ehitab praegu Tartu-Petseri raudteed, peab läbiräägimisi raudbetoon silla ehitamiseks Tori senise nahksilla asemele. Tori kindla silla ehitus on seisnud pidewalt päewakorrak. Pärnu maawalitsuse korraldusel on tehtud selleks juba mõned eeltööd: loodimis-, puurimis- ja mõõtmistööd. Esialgsete kalkulatsioonide järele läheks sild maksma kuni 18 miljonit senti. Daanlased on walmis seda silda ehitama pikemaajalise krediidiga, mida hiljem tasutakse teedekapitali summadest. Nimetatud firma poolt on ettepanek tulnud ka ühe teise silla ehitamiseks Wana-Pärnu „Siimo“ nahksilla kohal, mis lahutab Wana-Pärnut ülejõe linnaosast ja kesklinnast.

Warajased „patsakad“ Pärnus. Kuigi Pärnu plääšhi korraldamine alles hoos, wõib näha juba esimesi suplejaid ja laiwal pikutajaid. Kuumad ilmad sunniwad warakult inimesi otsima karastust wees, mille temperatuur on tõusnud kuni 14 kraadi R. Plääšhi kordajeadmine on jõudmas lõpule. On alatud supelonnide püstitamisega, mida aletatakse paigale selle nädala lõpuks. Rannale ehitatakse ka uus kõlakoda — wana purustas läinud sügisel maruline torm. Pärnus on näha ka esimesi „patsakasu“, kuigi alles ühsikud.

Hummuli walla koolimajaks sai end. mõisa härrastemaja ning nende sobiwate uuemide leidmisega ladus päewakorrast uue koolimaja ehitamine. Kuid nüüd ähwardab kaduda õpilastele koolimaja ümbrus: nimelt on koolimaja ilus park ja aed antud asunikule, mis ei wõimalda kõrtada ilusat mängumuru ja teiseks kogu ümbruskonna armastatum jalutuskoht on paratamatult kadunud. Hiljutisel wallawolikogu koosolekul otsustati anda ka aed koolimaja ees rendile end. mõisa aednikule. Kuhu lähewad lapsed kenadel ketwade ja sügise päewadel wahetundidel jalutama ja mängima, kuna 10 m kaugusel on wõõras maa? Kus saawad õpilased selgitusi aiatöös, kui õpetajail puudub wõimalus seda praktiliselt näidata. Kus saawad nad taimi ja puid tundma õppida kui see wõimalus wõetud?

Sillutuse ruutmeetrist 28½ s.

Rakweres algab hooaeg.

Teatawasti wõetakse eelolewal suwel Rakweres ette terwe rida uulitsate uusi sillutamisi, sanuti wanade sillutiste ümberladumisi. Sillutustööde wõljaandmiseks korraldati kinnine wähempakkumine, mis ei annud aga soowitud tulemusi, kuna hinnad ületasid linnawalitsuse kalkulatsioonid.

Mõned päewad tagasi korraldati uus wähempakkumine, seekord suusõnaline. Linnawalitsus wõttis aluseks kirjalikul wähempakkumisel selgunud kõige wäiksema hinna, s. o. 45 senti ruutmeetrilt.

Kuid suusõnaline wähempakkumine andis paremaid tagajärgi. Nii langes hind ruutmeetrilt 28½ sendi peale, misläuguse hinnaga wõttis kogu linna sillutustööd omale ettewõtja M. Samuilow.

Wiimase läbiwiia on ka tööd turuplatsil. Tasandamise ja mullatööde eest turuplatsil saab ettewõtja weel eraldi 920 krooni.

Töödega kawatsetakse teha algust warsti peale pühi.

Töödega kawatsetakse teha algust warsti peale pühi.

„Kalewi“ peakoosolekult.

Tartu spordiseltsi Kalewi peakoosolek peeti teisipäewa õhtul. Koosolekul walitses üksmeel ja otsused tehti ühel häälel. Aruanne wõeti muutmatult wastu. Selgus, et üksikud osakonnad on töötanud ülejõõgiga, teised aga puudujõõgiga.

Wallimisel waliti wana juhatus endises ametijaotuses tagasi. Sellega oleks esimees dr. G. Kroll, abid dr. Sinka ja A. Palm, laekur Keiss, abid Tiido ja J. Kreutzberg, sekretär A. Kink, abid Sild ja Anton, waraholdja Gern ja Sarap. Tagasi waliti ka rewisjonikomisjon endises koosseisus.

Kõne all oli ka seltsi teenetemärgi statuut. Wõeti wastu põhimõtted, milliste alusel seda märki jagatakse juhatuseliikmetele, kes 5 aastat sellena töötanud, üksikute spordialade Eesti meistritele (seltsi liikmetele) ja mitteliikmetele, kellel erilisi teeneid seltsi wastu.

Koosolekust wõttis osa 66 liiget. Mis puutub kassa läbikäigusse, siis ulatus see möödunud aastal 8965 kroonile, kusjuures ülejääki oli 215 kr. Seltsi waranduseks on hinnatud 8880 kroonile. Möödunud aastal on seltsi juure tulnud 158 uut liiget.

Nus asukoht nais naha- ja suguhaigete haiglale.

Nais naha- ja suguhaigete haigla laiendamise küsimuses on üles kerkinud uus kombinatsioon. Nimelt on wabanemas kaitsewäe kasutada olew hoone Jaama mõisa lähedal. Seal on wene ajal olnud sõjawäe haigla ja hoone on sellekohaselt ehitatud, nimelt korridori süsteemis. Selle maja nais naha- ja suguhaigete haiglaks korraldamine teostub wõrdlemisi wäheste kuludega, nimelt 3000—4000 krooniga, kuna Tallinna tänawa hoone korraldus nõuaks märksa rohkem kulu. Selle majaga ühes saawat linnawalitsus kasutada ka seal juures asuwaid kõrwalhooneid, mis kuuluwad riigile. Nende hoonete kasutamise wastutasuks annab linnawalitsus wastawas suuruses ruume kaitsewäele teisalt.

Jaama tänawa maja kasutamisega oleks haigla küsimus lahendatud, kuna sinna mahub üle 60 woodi.

Isikutele, kes huwitatud taimedest.

Möödunud aastal asutati Tartu ülikooli juures olewa Loodusuurijate Seltsi botaanika osakond. Osakonna ümber on kogunenud aktiiwne rühm isikuid, kes on teinud omale eriülesandeks kodumaa taimestiku igakülgse uurimise.

Osakond korraldab järjekindlalt referaatkoosolekuid, millest osawõtt on kõigile soowijaile waba. Osakonnal on kawatsus juure tõmmata tegelikule tööle ka laiemaid huwitatute ringkondi, waaramata nende asupaigale.

Iga erialaliselt kodumaa floora wastu huwi tundwa looduseõõbra esimeeks püüdeks on omada wõimalikult täielikku kogu kodumaal kaswawaist taimedest. Üksikul isikul oma jõuga on sellise kogu loostamine seotud suurte raskustega. Et kodumaa taimi kätesaadawaks teha, organiseerib botaanika osakond herbaarsete taimede wahetuse oma liikmeile kui ka kõigile huwitatuile wäljaspool osakonda. Wahetusherbaarium suudab oma ülesande ainult siis täita, kui on wõimalikult palju osawõtjaid ja osakond kutsub käesolewaga kõiki wahetusherbaariumist osa wõtma.

Osakond asub ülikooli botaanika instituudis, Tartus Lai tn. 4, kust antakse kõiki küsimuste puutuwaid teateid ja soowikorral saadetakse wahetusherbaariumi trükitud kodukord. Samas on ka saadawal juhis taimede korjamiseks, kuiwatamiseks ja kogude korraldamiseks, ilmunud 1931. a., hinnaga 25 senti.

Töötuid 937.

Tartu linna ja maa tööbörsil registreeriti tööta mehi esimeses kategoorias 86, teises — 98, kolmandas — 183. Tööta naisi oli esimeses kategoorias 185, teises — 289, kolmandas — 96. Seega kokku töötuid 937.

Külaline Lätist.

Kolmapäeval jõudis Tartu Läti põllutöökoolide õp. liidu esimees Nurmishi põllutöökooli juhataja agr. Walfrids Skulpe. Nurmishi põllutöökool asub „Liiwimaa Schweitsis“ ja on Riia maawalitsuse poolt ülewal peetaw. See kool tuleb 2. juunil Eestisse õpireisile, millest wõtab osa 30 õpilast ja 5 õpetajat. Ekskursiooni wõtab wastu Tartu Eesti Põllumeestoseltsi. Ühes seltsi esitajatega koostas härra Skulpe ekskursiooni kawa, mille järele waadatakse kõigepealt ülikooli ja teisi Tartu ümbruskonna katsejaamu. 5. juunil sõidab ekskursioon Tallinna. Härra Skulpe tegi wisiidi põllumeestesõlisi esimehele prof. K. Saralile ja linnapea abile hra Mõrule, kes eile linnapea kohuseid täitis.

Kõned, koosolekud ja pidud.

Loodusuurijate Seltsi Eesti looduskaitse osakonna koosolek on neljapäeval, 21. mail kell ½7 õhtul metsakorralduse kabinetis Aia tän. 46. Päewakorras: prof. dr. A. Mathiesen — „ijlewaade Eesti looduskaitse osakonna 10-aastasest tegewusest. Aruanne 1930/31. a. tegewusest jne.

Teater ja muusika.

„Wanemuises“ täna aland. hind. op. „Silwa“.

Kaastegewad prd Stukis, Rander, Libene, hrad Taras, Waino, Kull, Pettai j. t. Piletihinnad 40 110 senti. üli- ja kooliõpilaste piletid maksawad.

NMiKü segakoori proow on täna, neljapäeval, kell 8 õhtul. Esim. pühal, 24. mail wäljasõidu puhul Pikajõllale kõikide ilmumine nõuetaw.

Kohus.

Löi jalaga konstaablit.

Jõulupühade ajal peeti Ropka tuletõrje selitsmajas pidu, kus teiste hulgas wiibis ka Wladim. Tomson. Ta oli tugewasti joobnud, laskis naisterahwastetoas rewolwrit ja tungis pidulistele kallale. Konst. Teder arreteeris Tomsoni ja kui tal läji raudu taheti panna, löi kats korda konstaablit jalaga ning sõimas teda wõmmiks ja kuradiks.

Rahukogu mõistis Tomsoni 2 kuuks wangi.

Ehtis end wõõraste sulgedega.

Tartu linna „Lastelasje“ ilmus 31. oktoobril l. a. Juhan J., üüles enese kriminaalpolitsei ametniku olewat ja palus juhatajalt luba teenijat B. O. üle kuulata mingisuguses mürgituse asjas. J. seletuse järele tulnud ta Tallinna kriminaalpolitsejst. Tal wõimaldani B. O. ülekuulata.

Waar nädalat hiljem ilmus mees uuesti „Lastelasje“ ja tahtis jälle ülekuulamist toimetada. Nüüd ei lastud tal seda aga teha ning ta sõitnetati kriminaalpolitsejsse, kus lõplikult selgus, et J. ei ole kriminaalpolitsei ametnik.

Rahukogu karistas J. 50-krooniseks rahatrahwiga ehk 2-nädalaseks arestiga. Kuuldawasti on J. mingisugune „New-Yorgi detektiiwbüroo“ juures teenistuses olnud.

Metsakaupmehe hab agent.

Kilksi jaamas elutsew puukaupmees Nikolaew 1928. a. sügisel kauples enesele metsamaterjali ostjaks Rake jaama talwise hooajaks peale Theodor Printsthali. Wiimasega sõlmis leping ja Nikolaew andis talle ostude tegemiseks raha. Alul Printsthal töötas korralikult ning Nikolaew andis talle 4600 kr. ette. Peale Printsthali poolt tehtud ostude ja tema tööraha mahaarwamise jäi tema kätte 1518 kr., mille kohta ta ka allkirja ning nõusoleku andis, esimese nõudmise peale seda summat tasuda. Pärast saatis Nikolaew weel raha juure. Kokku oli Printsthal 8738 kr. eest metsa ostnud ja raha pidi tema kätte jääma 1196 kr. Nikolaew hakkas warsti Printsthali kahtlustama ning saatis oma kassapidaja ja raamatupidaja Rakke waatama, kuipalju Printsthalil metsa on ostetud. Kohapeal leiti üsna wähe notte ja nendegi eest oli raha maksmata. Printsthal lõpetas metsamaterjali saatmise weebruariku lõpul 1929. a. 10. märtsil käis Nikolaewi tööline Rakkes waatamas, mis Printsthal teeb. Ta leidis, et wiimane oli jootu ära läinud ja asunud Koeru alewisse teemaja pidama, kuna Nikolaewi laoplatsil olid juba wõõrad kaupadud.

Hiljem Printsthal pakkus tema kätte jäänud summa 1196 kr. eest wekslit, mida aga Nikolaew wastu ei wõtnud, waid asja kohtu kätte andis.

Rahukogu mõistis Th. Printsthali 1 aastaks wangi. ühtlasi rahuldati ka Nikolaewi tsiwilnõudmine 1196 kr. suuruses summas. Selle otsuse kinnitasid ka kohtupalat ja riigikohus.

Toimetusele saadetud kirjandus.

„Töö ja Terwis“ nr. 5. Meikuu number.

Sport.

Rahwuswahelised laskewõistlused Poolas.

Ka Eesti wõtab osa.

23. augustil s. a. avanakse Liwowis rahwuswahelised lasku-, küti- ja wibulaskewõistlused.

Need wõistlused on esmakordsed Poolas ning osutuwad 28. rahwuswahelisels wõistlusele Euroopa ja maailma-meistri tiitli omandamiseks laskuralal. Osa wõtab ka Eesti.

Tartu koolinoored ühiselt wõimlemas.

Alg- ja keskkoolide ühise wõimlemisweo harjutused tütarlastele on Tammewäljal: kolmap., 27. slp. kell 17 algkoolel, kell 18 keskkoolel. Kõigi harjutuste peaproow on reedel, 29. slp.: algkoolide poeglastele kl. 15,30, tütarlastele kl. 1,30; keskkoolide poeglastele kl. 17,30, tütarlastele kl. 18,30. ühenduses seega jääb peaproow alg- ja keskkoolide poeglastele neljap., 28. slp. ära. — Kooliwalitsus palub koolijuhatajaid ja wõimlemisõpetajaid kõiki aidata, et harjutusist osa wõtaksid kõik wõimlejad.

Wihma, jahedam.

Neljapäeval merel paiguti lõwad, maal keskmise kiirusega põhjakaarte tuuli, pilwine, wihma, jahedam.

Ülewaade kolmapäewal, 20. mail.

Eilne Prantsusmaa madalrõhkkond liikunud Alpidele. Tema Poola ääremiinimum siirdunud Leedusse ning suundub siit Lääne-Wenesse. Lääne-Eestis tekkinud öö jooksul nõrk madalrõhkkond. Seetõttu sadas seal ja saartel öösel tugewat wihma. Gröönl kõrgerõhkkond liikunud keskkohaga Norramerele. Tema jahedad õhumassid waldawad Skandinaawia, Soome ja Läänemere, nende saabumist Eesti sisemaale on oodata homseks. Eesti ja Läti rannikul puhuwad kuni 6-pallised põhjatuuled. Eestis oli eile keskpäeval 10—22 kraadi, öösel 8—13 kraadi ja täna hommikul 9—21 kraadi soja.

Emajõe wee temperatuur

oli kolmapäewa lõunaajal 16,3 ja õhusoojus ujulas 23,3 kraadi.

Wastutaw toimetaja Oskar Mänd.
Wäljaandja Eesti Kirjastus-Ühisus „Postimees“.
Trükitud „Postimehe“ trükikojas, Tartus.

Tartu teated.

Nurgakiwi E. Hüpoteegipanga uuele majale.

E. Hüpoteegipank algas maja ehitamist kewadel Promenadi tänawale. Nüüd on ehitustöödega nii kaugele jõutud, et osa maja alusmüüre walmis. Teisipäeval oli majale pidulik nurgakiwi asetamine. Toimingule olid ilmunud E. Hüpoteegipanga tegelased, kõigi Tartu rahaasutuste, seltskondlikkude organisatsioonide ja ajakirjanduse esitajad. Juuresolijate poolt kirjutati alla wastawale aktile, mis asetati ühes teiste dokumentide, liikwel olewate rahamärkide ja ajalehtedega müüri awausse.

Maja nurgakiwi õnnistustalituse pidas praost G. Rutopõld. Adw. Rütli luges ette nurgakiwi paneku puhul kokkuseatud akti ja kõikide nimed, kes aktiile alla kirjutanud. Aktis oli lühidalt tähendatud ka panga ajalugu ja majaehitamise kawa.

Esimese kiwi asetas kohale riigikohtu esimees K. Parts. Selle järele terwitasid seltsi linnapea abi A. Mõru, garnisoni ülem kol. Marder, Majaom. Seltsi ja Panga esitaja O. Allik, Eesti Panga Tartu Osak. dir. A. Jõudu, E. Laenu-Hoiu Ühisuse dir. A. Simm, Tartu linnapanga dir. A. Pakosta, Põllum. Panga dir. Habicht, Kinniswara om. Seltsi ja panga nimel adw. Sepp, Tartu Panga nimel J. Piiroja, Tartu Ühispanga nimel dr. W. Sumberg ja Kaub.-tööstuspanga esitaja.

Telegraafi teel terwitasid Tartu maawalitsus, Krediit Panga Tartu osakond ja Kauba Pank.

Adw. O. Rütli tänab kõiki, kes nurgakiwi asetamisest osa wõtnud ja loodab, et ehitataw hoone endas kannab ka elawat waimu, mis kasuks kõigile. Aktus lõppes lauluga: „Eestimaa, mu isamaa...“

20 prof. õp. palkadest kooli ülewalpidaja kanda.

Maikuust alates hakkab maksma seadus, mille järele õpetajate palkadest arwatakse 2 prof. pensionikapitali juure ja 20 prof. palkadest läheb kooli ülewalpidajate kanda, kuna seni maksis ministeerium kogu palga.

Ohuühingu asutamise-koosolek.

Kaitsemalewa juhatuse algatusel on kutsutud kokku Tartu õhuühingu asutamise-koosolek 29. maiks kella 18 raekotta linnapea kabinetti. Koosoleku päewakorras on põhikirja wastuwõtmine ja ajutise juhatuse walimine.

Protesteerijad rahuldati.

Raudteewalitsus tahtis otsema ühenduse loomiseks Riia ja Lembitu tänawa wahele rajada uut tänawat, mis oleks läbistanud mitmeid krunte. Krundi kasutajad esinesid protesti kirjaga raudtee walitsuse ees ja esitasid omalt poolt kawa, et tänaw läheks raudtee maa äärt mööda ja läbistaks ainult kahte krunti (nr. 1 ja 16). Selle seisukohaga ühines ka linnawalitsus.

Protesti kiri oli raudteewalitsuses arutusel ja protesteerijate soow on rahuldatud.

Käitiswanemate seadus kõne all.

Kolmapäeval, 20. mail kell 7 õhtul astuwad Tartu ühisklubi ruumides Munga tän. nr. 5 kokku Tartu ringkonna wabrikantide ühisuse, tööstuste keskühingu ja kaupmeeste ühisuse esitajad, et seisukohta wõtta riigikogus arutusele tulewate käitiswanemade ja 8-tunnilise tööpäewa seaduse eelnõude kohta. Tähendatud eelnõud olid juba arutusel Tartu kaupmeeste ühisuses, kus nende suhtes on asutud kõldawasti eitawale seisukohale, eriti mis puutub käitiswanemate instituudisse kawatsetud kujul.

Kaitsewäelaste wabastamine peale pühi.

Kaitseminister teatas neil päewil wäeosadele, et 25. juunil l. a. jala-, kahur-, ratsa- ja lennuwäkke, soomusrongirügementi ning pioneerpataljoni, ja 10. aprillil 1930. a. pioneerpataljoni raudteekompaniisse sundaega teenima wõetud kaitsewäelased tuleb wabastada 30. mail. Sidepataljonis teeniwad sama kutse mehed lastakse erru alles 15. juulil ning kõigist wäeliikidest K. Ü. Õ. Sõjakooli juurde koondatud keskkooli ja kõrgema haridusega ajateenijad, kes on lõpetanud sõjakooli aspirantide klassi ja wiibiwad wäeüksustes rühma ja jao juhtimise praktikal täiendusohwitseride ks ettewalmistamiseks, wabastatakse 24. juulil.

Tartlaste terwis on korras.

Kewadiste soojade ilmadega on sageli lewinud ka mõned hakkawad haigused, nagu kõhutüüfus jne. Tänawu on Tartu kodanikud olnud tõwede suhtes seni õnnelikus seisukorras, haigestumisi on olnud haruldaselt wähe. Kuid see ei tähenda weel kaugeltki, et edaspidi pole tõbede hädaohtu karta, waid otse selle wastu, tuleb olla walwel oma terwise eest, tõwed wõiwad kergesti ohwreid leida.

Eriti tuleb soowitada ettewaatust turult ostetud wärske aiawilja toorelt tarwitamisel ja aiawili enne tarwitamist korralikult läbi pesta, wõimalikult jooksiwa weega.

Õpetajate liit kogub kohata õpetajate kohta andmeid.

Õpetajate liit on pöördunud küsimusega kooliwalitsuste poole, et teada saada, kui palju kellegi kooliwalitsuse piirkonnas on teenistuseta ja kohasoowijaid õpetajaid.

Korteripakkumised

Wälja üürida 4-toaline korter, wereanda ja kõrwalruumidega. Tartus, Aia tn. 53. Küsida majahoidjalt.

Korter, 3 tuba, köök, eestuba, wälja üürida. Wladimiri tn. 7. Teat. Aleksandri tn. 45—2.

Korter, 4 tuba, eestuba, köök, rõdu ja kõik kõrwalised ruumid alumisel korral 1. juunist ära anda. Sooviavaldused ühes aadressiga üles anda s. l. t. «A. T.» all.

Täielikult uuesti remonteeritud soe korter, 4 toa, eestoa, teenijatoa, köögi, wereanda ja aia tarwitusega ning omaette mõbl. tuba keeduwõimal. üürile anda. Kastani tän. 33—2.

5-toaline korter, Tähe tn. 42, III korral, weewärgiga wälja üürida. Teateid saab kl. 3—4, Päeva t. 3—3.

Korter, 2 tuba, köök, elektriw. üürile anda. Kloostri tän. 6, küsida krt. 3 kella 3—6.

Elwas ujula ligidal, Pikk t. 31, on kahe- ja ühetoalised korterid keeduwõimalusega wälja üürida.

Korter üürile anda, 2 tuba, uus remont. Puiestee tn. 83.

Wäike mugav omaette möbleeritud tuba üürile anda Tähe tän. 51—4, soowitaw ametiskäijale preilile wõi härrale.

Lootuse tn. 12 ruumikas tuba keeduwõimalusega üürile anda. Küsida majaomanikult.

2 hästi möbleeritud päikesepaistelist koosseisvat tuba odawasti ära anda intelligent isikutele. Jakobi tn. 7—2.

Mööbliga tuba ära anda. Põik tn. 14—2.

Renoveeritud mööblita tuba keeduwõimalusega üürile anda. Lutsu tn. 2 (hoovis).

Üks ehk kaks mööbliga tuba üürile anda Aleksandri tän. nr. 42, krt. 2.

Äriruumid ja pagaritöästus kõige sisseseadetega kohe üürile anda suure ühispiimatalituse wastu, kiriku, apteegi ja raudtee jaama läheduses. Samas majas asub ka postkontor. Lähemaid teateid saab Nõo postkontorist ehk telefoni kaudu, Nõo kj. nr. 4. 1

Roelas wõtawad «POSTIMEHE» tellimisi ja kuulutusi wastu hrad ARNOLD SIREL ja HUGO MARTINSON.

Linna südames hästitöötaw koloniaalkauplus ära anda. Teateid saab Riia tn. 1, K. Dreier'i kauplusest.

Kellel on ära anda Toiduainete pood ühes piimaruumiga. Teatada slt. „F. H.“ all.

Laste spordimantreid soowitakse kiir. korras üürida suweks. Suurturg 9—3.

Suurel ja wäikesel arwel pergament-paberit soowitab odawasti „POSTIMEHE“ raamatukauplus, Tartus, Suurturg 16.

Ostmised

Soowitakse osta hästi korras olewat automobiili karbiidi walgustuse sisseseadet. Pakkum. wõtab wastu A. Rosenwald ja Ko äri, Suurturg 8, telef. 300.

Soowitakse osta 4—5 lambilist neutrodüün raadio-aparaati. Pakkum. ühes hinnaga saata slt. „Raadio kiire“.

«Vanemuise» teater
Neljapäeval, 21. mail kl. 8 ö.

M. Taras'i
kaastegevusel

Silva

E. Kalmani operett 3 vaatuses.
Pääsetähed 40, 50, 60, 85 ja 110 senti ühes riidehoiuga.
Üli- ja kooliõpilaste pääsetähed maksvad.

Pühapäeval, 24. mail
kell 4 p. l.

Surmamõistetute vangla.

John Wexley näidend 3 vaat.
Pääsetähed 40, 50, 60, 85 ja 110 senti ühes riidehoiuga.

Esmaspäeval, 25. mail
kell 4 p. l.

Linnukaupleja

R. Zelleri operett 3 vaatuses.
Pääsetähed 20, 30, 40, 50 ja 60 s. ühes riidehoiuga.
Kell 9 õhtul

MINU BEEBI

M. Hennequini jant 3 vaat.
Pääsetähed 20, 30, 40, 50 ja 60 senti ühes riidehoiuga.

Teisipäeval, 26. mail
kell 4 p. l.
M. Tarasi kaastegevusel

SILVA

E. Kalmani operett 3 vaat.
Pääsetähed 40, 50, 60, 85 ja 110 senti ühes riidehoiuga.
Pääsetähed eelmüügil kella 11—1 e. l. ja 5—8 õhtul.

Kontsert-aed

Tartu Käsitööliste Selts
Tiigi tän. 62.
2. ja 3. suvepühal, s. o. 25. ja 26. mail s. a.

kontsert

Tartu Vab. Vend. mlvk. orkestrilt hra R. Ertise juhatusel.
Algus kell 9 õhtu.
Samas kella 11 alates
tantsumuusika
samalt orkestrilt.
Pääsmed à 25 senti.

Teadaanne.

Elwa ujula

avamine on I suviste pühal, 24. mail. Kõige austusega, Viira.

Sägakala.

Kõige suurem Peipsi järvest võib näha 21.—22. maini kalaturul nr. 8, Tultsevi juures, 5 senti sissem. Koolilastele maksuta. Müüdud saab kala laup., 23. mail odavalt. Kala kaalub 150 nl.
G. Tultsev.

Tööotsimised

Otsin kohta
reisikaaslaseks või korteri järelevaatajaks. Võtan oma peale mooside sissekeetmise ja aia eest hoolitsemise. Riia tän. 115—9. Kõnelda kuni kella 2-ni lõunal.

Vaene keskkooli haridusega neiu soovib
teenistust
perekonda, laste juure, ärri ehk kantseleisse. Ka ärasõiduks. Narva t. 24—1 (hoov.).

Kes viib omal kulul üksiku preili üksikõik kuhu
suvitama.
Võin ka töös abiks olla, või juhatab mingisuguse teenistuskoha. Palun teat. Tartu, „Postimehe“ rmtkpl. „Ü. E. N. Ü. loterii pileti nr. 63431 ettenäitajale“.

VANEMUISE AED.
Laupäeval, 23. mail kell 9 õhtul.
Suve-hooaja

avamiskontsert

laiendatud eeskavaga. Juhatab J. SIMM. Solist: A. WIEGAND
Peale kontserti saalis TANTS.
Pääsetähed ainult kontserdile à 50 senti, kontserdile ühes tantsuga à 75 senti. Vihma korral kontsert saalis.

Tähtis on

et autoomanikud saaks rahuldatud ja ei tunneks älalist pahameelt. Seda võimaldab

GOODYEAR

parem ja kuulsam **Ameerika autokumm.**

Esitus ja ladu:
Paul Lall Tartus,
Promenadi tän. 7. Telefon 4-79.
Nõudke lähemat kirjeldust!

Tartu Vesiravila

A-S. Tartu Pärmivabriku juures.
Dir. dr. med. prof. L. PUUSEPP.
Tartus, Pikk tän. nr. 62-64. Kõnetraat 34.

Ambulatoorne ja kliiniline ravimine.

Ravitakse:
Närvi-, lihaste-, liigeste- ja ainevahetuse haigusi.

Pärmivedeliku, süsihappe ja teised vannid, raba pakkimised, dušid, eletri- ja valgustusravi. Massaaž. Asutis on avatud kella 12—8 õhtul. Juhatus.

UUED
MOELEHED
Jõudis müügile MODENSCHAU nr. 222.
«Postimehe» raamatukaupl., Suurturg 16.

Kasulik

jalanõude ostukoht

Tartus, Narva tän. nr. 4, Henningi platsil.
A. Lass.

Suures valikus müügil häid **moodsaid ja vastupidavaid jalanõusid.** Hinnad odavad. Töö eest vastutus.

---

23 aastat on tehtud teaduslikku ja praktilist tööd magister W. WIECKMANN'i pesupulbri juures, mida tarvitati juba enne maailmasõda miljonites pakkides. Selle pesupulbri valmistusega alati Peterburis 1908. a., teine vabrik asutati Moskvas 1914. a. ja 1923. a. peale valmistatakse Eestis «LUMIWALG'e» nime all.

«LUMIWALG»

peseb pesu väga **odavasti** ja **kergesti puhtaks,** ühtlasi **hoides** pesu. Samuti peseb **„LUMIWALG“** imestamisväärt **kergesti puhtaks** rasvased käed, taldrikud, tassid, klaasid, noad, kahvlid, kastrulid, vannid, lauad, põrandad, marmori jne.

Nimi ja märk on seaduslikult kaitstud.

Tartu ülikooli valitsus

MÜÜB

suusõnalisel enampakkumisel vana rauda, plekki, vanu aknaraame ja mitmesugust muud vallasvara, mis ülikooli asutustes tarvitamiseks kõlbmatuks muutunud. Müüdavat vara võib näha ja müügi aluseks arvatud hindasid teada saada 4. juunil 1931. a. kella 10—14 ülikooli eksekuutori kontoris, Vallikraavi tän. Müük algab eksekuutori kontoris 5. juunil 1931. a. kell 9 h. **Ülikooli valitsus.**

L. p. daamid!

Palun, külastage meie uudisasju, nagu: kübarad, kleidid, kombineed, šhlüpferid, šallid, sukad ja muud. Suur hinnaalandus pühiks, Tartus, Kauba tän. nr. 5.
Austusega A. Paurson, J. Herman.

Ehituskrunt

tühes ilusa aiaga kesklinnas müüa, telef. 2-30.

Suurim valik, odavad hinnad!

Soovitame omast rikkalikust laost tuntud headuses **kingi** igaks otstarbeks!

Küüni tän. 4
Tartus. Asut. 1895 a.

A. Josset

Rahavaesemal ajal
pikendate oma riiete kandmise iga, neid puhastades ja värvides

„Ökonomias“

Uueturu 24. Meltsiveski 28.
Riiete **täielik keemiline puhastus** ning riiete, kangaste ja lõngade **värvimine.**
Täiendatud asjatundlik tööjõudude koosseis ja sisseseade, selletõttu **tõlesti korralik ja kiire töö odavate hindadega.**

N. Metsküla Piimaühisus vajab

meierit.

Valimine 28. mail 1931 a. kell 12 e. l. peakoosoleku ees, isiklik ilmumine ja tunnistused tarvilikud. Aadress: Nooritsmetsküla Moisekatsi vald, Võrumaal. Tartu-Räpina autoliini tee ääres.

Vajatakse perioodiliselt ilmuva väljaande talitusse kautsjonivõimelist mees- või nais-

raamatupidajat-ärijuhti,

kellel lai tutvuskond, hea organiseerimisvõime ja kes sellel alal juba varemini töötanud on. Kirjalikud pakkumised ühes lähemate andmetega enda senise tegevuse, hariduse ja majandusliku seisukorra kohta saata: Tartu, kirjakast nr. 46 «Ärijuht-raamatupidaja».

Tartu ülikooli valitsus vajab kuupalgalist

potisseppa

Kandideerijatel tuleb esitada ülikooli valitsusele kuni 27. maini 1931. a.: 1) tempelmaksustatud sooviavaldus, 2) lühike elulookirjeldus, 3) ametoskuse tunnistus.
Ülikooli valitsus.

Müüa

kaks kivimaja.

Tartus, Botaanika tän. 35/37. Sealsamas väljaüürida 3 toaline ja 2 toaline **korter.** Lähemaid andmeid saab adv. O. Luck'i kontoris. Tartus, Riia tän. 19, kella 9—10 ja 15—17.

Mäe Ühisplimatalitus vajab

raamatupidajat

Palk kokkuleppel. Samasse tarvis **meierl õpilast,** soovitav naisterahvas. Valimine on 26. skp. kell 12 meierei ruumides. Isiklik ilmumine soovitav. Aadress: Mäe Ühispiimatalitus, Petserimaal.

Praegused Naisseltsi

ruumid

Suurturg 2 on 15. juunist üürile anda. Lähemat Lossi tän. 18, kl. 1—2.

Äri lõpetamisel ostate pool muidu

Tartus, Riia tn. 38, kellasepaärist

Kas leiduks

naisäriosanikku

soliidsesse, tulutoovasse ärisse, kapitaliga 3000 kuni 5000 kr., kaastöö tarvilik. Kirjad palun saata slt. saksa 50.000-lise nr. 17 M. 185178 raha ettenäitajale.

Tööpakkumised

Ärasõiduks kohe tarvis

naiskokka,

kes sooja ja külma kööki tunneb ja nooremat, osavat **ettekandjat.** Jlmuda 21. s. k. p. kella 11—1-ni Peterburi võõrastemajasse.

Otsitakse kantselei

naisametnikku.

Masinalkirjutamine ja arvepidamine tarvilik. Ainult teatava praktikaga isikud tulevad küsimuse alla. Tööaeg kella 10—2 e. l. Palk 40 kr. kuus. Omakirjutatud pakkumised soovitustega sisse saata slt „A. P.“ all.

Vajan keskealist

üksiteenijat,

kes oskab pesu pesta ja kõik ettetulevad tööd teeb. Võib ka koduse käia. Rääkida kl. 11—1, lossimaliha laud nr. 11.

Õpilasi

võetakse vastu J. Luksep'a juuksetööstuse ärisse **Küüni t. 3.**
Austusega
J. LUKSEP,
diplomeeritud juuksetööstuse meister.

Talitajat

kohe tarvis **Küüni t. 3, J. Luksep'a juuksetööstusse.**

Vajatakse suuremat tütarl.
karjaseks.
Kaupa tehakse Moskva võõrastemajas, Treffneri tän., hoovipoisi juures, neljapäeval, 21. mail kl. 1—2 l.

Karjust

tarvis, kes koolist vaba. Kaupa tehakse 21. mail s. a. Liiva tn. nr. 23—2, kella 9—11 homm.

Väikse majapidamise peale iseseisvat, keskealist, üksikut

majateenijat

tarvis, kes hästi keedab, ka taimetoidud ja puhtust armastab. Soovitused tingimata tarvilikud. Pakkumised slt. «135 B» all.

Korralikku ja töötundjat
wirtinat
on kohe tarvis, Raekoja tn. 19/21, teisel korral. Ilmuda hommikul kella 8—10 ja õhtul peale kella 6.

Perenaist

tarvis tallu, linna lähedale. Lähemat Tartus, Fortuna t. 14, omanik.

Vajatakse
masinakirjutajannat,
võib ka praktikant olla. Kirjad ühes 20 sendil. margiga slt. nr. 6778 all.

Vajatakse
juukselõikaja abilist
Tähe tän. 88, juuksetööstus.

Tarvis
piimatoojat.
Tähe tn. nr. 134, II k., Adof.

Müümised

Poolehinnaga

müün 2000 eksempl., 450 seltsi isesugust raamatut à 16—1300 lehekülge à 5—500 senti.

Üldine ajalugu Lindequist,

I ja II jagu 312 pildiga 1380 leheklg., 10 kr. asemel 6 kr. II jagu üksi 225 senti ühes kojusaatmisega.

A. TASSO raamatu ja kirjutusmaterjali kauplus Tartus, Promenadi 16. 1

Metallitöötundjad!

Omaniku surma puhul müüa võistluseta sissetöötatud

ainutööstus

Eestis — pressid, stantsid jne. kõik korras. Tarvilik kapital 1000 kr. Tööstus Tartus. Kergesti üleviidav. Näha Tiigi tn. 90, kella 5—9 p. l. Erakorter Tartus, Fortuna tn. 18—4.

Ärasõidu tõttu müüa odavasti tammepuust
sööginõa sisseseade
kirjutuslaud, raamatukapp, nahksohva ja tugitool, pähklapuust tualettlaud, kabinettõmblusmasin „Kaiser“ jne. Näha Roosi tn. 4—1.

Suvelille ja aedvilja

taimi

müüa. O. LAURITSA aiandus Tartus, Tähe tän. 128, telef. 12-58.

Sõidukorras suur
tõldauto
müüa, 7-istmeline, firma Studebaker. Meloni tn. 8.

Puhast tõugu noori
Leghorn tanu
müüa, à 3 kr. tükk. Võru tn. 62—6.

---

2 töökohust

müüa ‚Odessa' hoovis. Kauba tän. 7, küsida hoovipoisilt.

Häid Virumaa

kartuleid

müüa söögiks ja seemneks, kr. 1.20 vakk, Elvas, kaupmees Eduard Kalbergi juures, Otepää tee nr. 20. Ka suurel arvul saada.

Leerilastele!
Ostate odavat

veini

Tuntud headuses, 65 s. pudel alates ja kallimad. ARENS, LOSKIT & KO. juurest. Tartus, Söögiturg 4.

Leerilastele

kiriku lauluraamatuid, pildialbumid, õnnesoovikaarte jne. kõige paremas valikus soovitab
A. Tasso raamatu- ja kirjutusmaterjali kaupl. Promenadi 16

Kalifornia

kompott-segu,

70 s. per 400 gr.
Soovitab ARENS. LOSKIT & Ko. Tartus, Söögiturg 4.

Leeri- ja pühadekinke

kellasepa ja kullasepa töösaadustest muinasjutul. odava hinnaga Tartus, Riia t. 3, „HOROLOGI“ juures (vastu Laakmanni trükikoda).

Müüa tammepuust suur ümmargune

söögilaud,

riidekapp, kardinaliistud, veinipudelid ja teisi asju. Pepleri tn. 29—2.

Kooritud

sidruneid,

3 s. tk.
saada Arens, Loskit & Ko. juures, Söögiturg 4.

Omaniku haiguse tõttu müüa noor

lehm ja wanker

Karlova tn. 122.

Vara saeveski juures müüa häid kuivi

sindleid

ja igasugust ehitusmaterjali. Telef. Kavastu 17-a.

Tarvitatud sõidu-

auto

odavasti müüa ja suur kummipuu. Lootuse tn. 9—5.

Müüa

kohvergrammofon

ühes plaatidega, kušet, tisleripink ja muud. Näha kella 3—6 iga päev. Tartus, Turu tän. 93—2.

Müüa tomati, kõrvitsa, kapsa ja tubaka

taimi.

Kuu tn. 14—3.

Juhuslikult odavasti müüa peaaegu uus jalaga „Singeri“
õmblusmasin.
Näha A. Süüdeni kirjutusmaterjali kaupluses, Rüütli 12.

Müüa

saraban

kummirehvidega. Tartus, Jaama tn. 99, Suits. Telef. 9-98.

Odavasti müüa tammepuust

riidekapp

(lahtivõetav), **kirjutuslaud tooliga,** korralik töö. Rebase tän. 17.

Rutuliselt müüa

6 söögiloa tooli

nahaga. Näha kella 7—9-ni õhtul Aia tän. 37—1.

Hea

tahwelklawer,

hind 75 krooni, müüa Tartus, Lembitu 9, Maarjamõisa haavakliiniku ees.

Müüa **2 sõidu- ja 1 veo-**

autot.

Küsida Raekoja pl., auto 211.

Nisuseemet

ja **marjapõõsaid** müüa Vabaduse tän. 3—1.

Dr. H. Piirako

Naha-, sugu- ja sisehaigused.
Kosmeetika.
Vastuvõtmine igal ajal.
Tartus, Raatuse tän. 12

Dr. A. LENZNER

Naha- ja suguhaigused. Kosmeetika.
Könet. 10—12 ja 5—7, pühap. 10—12. Soovikorral ka teisel kella ajal kokkuleppe järele.
Tartus, Rüütli t. 25—4
(Vastu Jaani kirikut).

Ämmaemand-masseerija

E. Kamsen.

Tartus, Jaani tän. 15, III korr

Ämmaemand-masseerija

E. ELLER

Tartus, Raekoja tän. 9
(sissekäik Holmi tän. 1).

Ämmaemand

E. Liibusk

Tartus, Raekoja (Raatuse) tän. nr. 12, III korral.

Suhkrukompvekke à 60 snt. klg. ja kallimaid ning värsket shokolaadi soovitab suures valikus **shokolaadi- ja kompvekiladu**
IDA MÄLSON,
Rüütli tän. nr. 1, Tartu.

Elumuudatuste tõttu korras

maja

müüa. Tulla Väike Kaar 16.

Häid sordi-

kartuleid:

Odenwaldi sinised, Industrie, Barnassia, seemneks ja toiduks odavasti müüa. Sootaga mõisas, üle Tartu, tel. 971-a.

Tomati, varase kapsa, juurvilja ja kõiksugu lille, ka tubaka

taimi

on müüa. Karlova tn. 80.

Tartus ainukene valgelipuga!
„Buik B 15“.
Alati sõiduvalmis linnas kui ka maale sõitudeks. Eriti kindel ja jõuline pikemate maalsõitude jaoks. Alaline seisukoht raekoja ees. Telefon 6-90.
Austusega **M. Kimmel.**

Veoauto sõidab I pühal

Põlwa.

Võtab sõita soovijaid kaasa Pikk tän. 33. 13

Koerus

müüb **„Postimehe“ ja „Maamehe“** üksiknumbreid ja võtab kuulutusi ja tellimisi vastu
hra H. Toming.

Härra August Kangro.
Kui teie oma vankrile 14 päeva jooksul järele ei tule, müün vankri töötasu eest ära. E. Timosk.

Kirepi poes

müüb **„Postimehe“** ja **„Maamehe“** üksikuid numbreid ja võtab kuulutusi ja tellimisi vastu
pr. L. Lauri.

Täiuslik saatuseõnne
TÕEPROHVET PEEP
(Selgeltn. Astro Hiro)
UUETURU 25.
(2 päeva veel!)